

2

Ambasador
Województwa Lubelskiego
– 27. edycja tytułu

6

Lotniczy impuls
dla regionu
– Connect Aviation

22

Marka turystyczna
Polesie
– powitanie żurawi

PISMO SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO

Nr 01 (27) // 2026 ISSN 2080 303X

lubelskie.pl

Ambasador
Województwa
Lubelskiego

XXVII edycja

CONNECT^o

17-19 FEB 2026 | LUBLIN, POLAND

27-28
MAJA 2026
▶ LUBLIN

RP

Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Karola Nawrockiego

SAMORZĄDOWY
KONGRES
TRÓJMORZA
FORUM
GOSPODARCZE

Zarejestruj się!

www.congress.lubelskie.pl

Serdecznie zapraszam

J. Stawiarski

Jarosław Stawiarski

Marszałek Województwa Lubelskiego

ORGANIZATOR

WSPÓLORGANIZATORZY

W TYM NUMERZE

Od Redakcji

Z REGIONU

- 2** Nasi Ambasadorzy i markowe firmy. Gala Ambasadora Województwa Lubelskiego.
- 6** Lotniczy impuls dla regionu. Konferencja Connect Aviation 2026.
- 8** Najwyższy poziom neurochirurgii i kardiologii. Inwestycje w ochronę zdrowia.
- 10** Szpital na miarę potrzeb. Otwarcie Regionalnego Centrum Pulmonologii.
- 11** Na bezpieczeństwo i obronność. Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.
- 11** Pierwsza pomoc. Lubelskie wspiera OSP.
- 12** Nowoczesny sprzęt dla strażaków. Fundusze UE dla PSP i OSP.
- 14** Nasze drogi coraz lepsze. Modernizacje dróg wojewódzkich.
- 16** Widocznymi i bezpieczni. Finał konkursu „Odblaskowa Szkoła 2025”.
- 17** Kobieta Przedsiębiorcza Regionalnie. Konkurs dla KGW.
- 17** Lubelskie Koleje. Nowa spółka samorządowa.

WARTO BYĆ POLAKIEM

- 18** Sielska Piątka – Pamięci o Niezłomnych. Biegi w Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych.
- 20** Pamięć i przestroga. Tablice pamięci Ofiar Rzezi Wołyńskiej.

KIERUNEK LUBELSKIE

- 21** Atrakcyjna promocja regionu. Lubelskie na turystycznych targach w 2026 roku.
- 22** Powitanie poleskich żurawi. Powstaje nowa Turystyczna Marka Polesie.
- 24** Tajemniczy zamek i piramida. Nowa Turystyczna Marka Kraszczady.

NATURALNE LUBELSKIE

- 26** Nocne pohukiwania. Tropem sów na Lubelszczyźnie.
- 27** Głowiaste wierzby Kraszczad. Terenowa akcja ZLPK.
- 28** Chomik europejski. Gatunek roku 2026 Lubelskich Parków Krajobrazowych.
- 30** Bezceenne obszary wodno-błotne. Światowy Dzień Mokradel.

LUBELSKIE SMAKUJE

- 32** Kluski kudłate, świeżonka i... Spotkania z kuchnią regionalną.

Z DUMĄ WSPIERAMY SPORT

- 35** Lubelskie w Nevadzie. Turniej Las Vegas Mayor's Cup.
- 36** Lubelskie na olimpiadzie. Sportowa i gospodarcza promocja regionu.
- 38** Sportowcy i trenerzy roku 2025. IV Gala Sportu Województwa Lubelskiego.

LUBELSKIE WYDARZENIA

- 40** Było, będzie... Relacje i zapowiedzi wydarzeń w regionie.

Mamy nowych Ambasadorów Województwa Lubelskiego za rok 2025, a podczas uroczystej, 27. Gali Ambasadora wręczono też certyfikaty Marka Lubelskie, które otrzymało 10 przedsiębiorstw. To wydarzenie poprzedziła IV Gala Sportu Województwa Lubelskiego, na której ogłoszono najlepszych sportowców, trenerów, sportowców z niepełnosprawnością i drużynę roku 2025. Laureatów prestiżowych tytułów i nagród przedstawiamy w tym wydaniu, zamieszczając także relację z wielkiego wydarzenia o międzynarodowym znaczeniu. To pierwsza w naszym kraju konferencja Connect Aviation, na której gościliśmy w Lublinie i regionie ponad 800 osób z 60 państw, w tym przedstawicieli 70 linii i 200 portów lotniczych.

Piszemy też o nowych inwestycjach w największym szpitalu wojewódzkim oraz o programie doposażenia w nowoczesny sprzęt ratowniczo-gaśniczy ponad 400 jednostek Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej. Mieszkańców regionu z pewnością ucieszy także informacja o modernizacjach kluczowych odcinków dróg wojewódzkich.

Wraz z wiosną zapraszamy na wyprawy za miasto – w malownicze Kraszczady i na Polesie, będące ostoją dzikiej przyrody, której symbolem są majestatyczne żurawie. Oba obszary mają szansę stać się zdecydowanie bardziej znane i wypromowane jako nowe marki turystyczne.

Redakcja [Lubelskie.pl](https://lubelskie.pl)

www.facebook.com/LubelskiePL

lubelskie.pl • Nr 01 (27) // 2026

Lubelskie

Pismo Samorządu
Województwa Lubelskiego
Kwartalnik
ISSN 2080-303X
Nakład: 10 000 egz.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:
Departament Promocji,
Sportu i Turystyki
Redaktor naczelny: Rafał Kamieniecki
Redaktor wydania: Adam Niedbał
Redaktor techniczny: Paweł Szczerepa

DRUK:
Top Druk
Sp. z o.o. Sp. k.
ul. Nowogrodzka 151 A
18-400 Łomża
tel. 86 473 02 12

WYDAWCA:
Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego
Departament Promocji,
Sportu i Turystyki
ul. Artura Grottgera 4, 20-029 Lublin
tel. 81 441 67 89

LAUREACI
XXVII EDYCJI 2025

NASI AMBASADORZY I MARKOWE FIRMY

Laureatami honorowych tytułów „Ambasador Województwa Lubelskiego 2025” zostali: Kacper Madejek, Pracownia Studiów nad Holokaustem Żydów Polskich i Europejskich KUL oraz Port Lotniczy Lublin SA. Przyznano też dwa tytuły Ambasadorów Specjalnych, którymi zostali Czesław Lang i Kameralna Orkiestra Akordeonowa „Arti Sentemo”. Podczas galowego wieczoru wręczono również prestiżowe certyfikaty 10 laureatom projektu gospodarczego Marka Lubelskie.

XXVII Gala Ambasadora Województwa Lubelskiego i XX projektu gospodarczego Marka Lubelskie odbyły się 31 stycznia 2026 r. w Filharmonii im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie, z udziałem kilkuset gości z regionu i kraju.

Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski, otwierając uroczystą galę, powiedział: Dzisiaj poznamy kolejnych ambasadorów, którzy stanowią o sile województwa lubelskiego. Tak jak u początku powstania naszego województwa w 1474 roku, tak samo i dziś nasz region jest symbolem rozwoju gospodarczego. Ziemia lubelska zrodziła wielu bardzo zdolnych ludzi, kreatywnych, przywiązanych do tradycji, którzy kochają drugiego człowieka i wiedzą, czym jest ciężka praca. Jestem dumny z naszych ambasadorów.

31 stycznia przyznano tytuły w Ambasadorów Województwa Lubelskiego w kategoriach: osoba, firma i instytucja oraz dwa tytuły Ambasadorów Specjalnych. Nasze województwo szczyty się już 93 ambasadorami, w tym 11 ambasadorami specjalnymi. Podczas uroczystej gali zostały też wręczone certyfikaty 10 laureatom XX projektu gospodarczego Marka Lubelskie. W sumie mamy już 132 firmy z tym prestiżowym certyfikatem, będącym znakiem wysokiej jakości produktów i usług wytworzonych w województwie lubelskim.

AMBASADORZY 2025

O wyborze nominowanych i laureatów zdecydowała kapituła pod przewodnictwem Marszałka Województwa Lubelskiego,

w której składzie znaleźli się przedstawiciele Sejmiku i Zarządu Województwa Lubelskiego oraz redaktorzy czołowych mediów regionu.

W kategorii „Osoba” laureatem został Kacper Madejek – muzyk, kompozytor, pedagog i muzykolog. Jest absolwentem Uniwersytetu Nowojorskiego i Yale School of Music, gdzie obecnie kontynuuje studia doktorskie i pracuje jako asystent naukowy. Tworzy oryginalny, rozpoznawalny język muzyczny, inspirowany współczesnością i głębką wrażliwością artystyczną. Jego utwory wykonywane były na prestiżowych festiwalach muzycznych na całym świecie, między innymi w Stanach Zjednoczonych, w Europie i na Bliskim Wschodzie. Laureat wielu wyróżnień, w tym Amerykańskiego Stowarzyszenia Kompozytorów, Autorów i Wydawców

oraz Euregio Klassika Prize. Kacper Madejek był jedną z gwiazd koncertu „Perty Polskiej Muzyki Klasycznej”, zorganizowanego w partnerstwie z Województwem Lubelskim w 2025 roku w Brukseli.

W kategorii „Osoba” nominowani do tytułu byli również: Eryk Niewęglowski – jeden z najwybitniejszych polskich kickboksów oraz Damian Bieniek – reżyser, operator filmowy i pedagog.

W kategorii „Instytucja” laureatem została Pracownia Studiów nad Holokaustem Żydów Polskich i Europejskich KUL. Łączy badania naukowe oraz działania edukacyjne w obszarze Zagłady ludności żydowskiej dokonanej przez Niemców. Dokumentuje losy zgładzonych społeczności żydowskich na terenie województwa lubelskiego i utrwała pamięć o nich poprzez odstaniane tablice. Pracownia współpracuje z instytucjami naukowymi: lubelskimi, polskimi, europejskimi oraz w Stanach Zjednoczonych i w Izraelu, a także z samorządami, środowiskami edukacyjnymi i regionalnymi. Działalność Pracowni postrzegana jest jako wzorcowe i przykładowe realizowanie idei „Pamięć jest naszym obowiązkiem”.

W kategorii „Instytucja” nominowani byli również: lubelski zespół „NeoKlez” reprezentujący styl World Music oraz Muzeum Zamek w Janowcu, które w 2025 roku obchodziło jubileusz 50-lecia.

W kategorii „Firma” laureatem został Port Lotniczy Lublin SA. To jedno z najważniejszych przedsięwzięć infrastrukturalnych Województwa Lubelskiego, będące efektem współpracy samorządów. Od 2012 roku Port Lotniczy wzmacnia pozycję województwa na mapie Polski i Europy, poprawiając dostępność komunikacyjną oraz stymulując rozwój gospodarczy i turystyczny. W 2025 roku lotnisko obsłużyło rekordową liczbę 480 tys. pasażerów, a terminal cargo znacząco zwiększył potencjał logistyczny regionu. Port Lotniczy Lublin jest dziś symbolem nowoczesności, otwartości i międzynarodowych aspiracji województwa lubelskiego.

W kategorii „Firma” nominowani do tytułu byli również: Spółdzielnia Inwalidów ELREMET w Białej Podlaskiej – uznany producent odzieży dla służb mundurowych oraz opakowań tworzywowych dla branży farmaceutycznej i kosmetycznej, a także Lubelski Regionalny Fundusz Rozwoju Sp. z o.o., wspierający rozwój mikro-, małych i średnich firm regionu poprzez nowoczesne instrumenty finansowe.

AMBASADORZY SPECJALNI

Kapituła, podobnie jak w latach ubiegłych, postanowiła o przyznaniu tytułów Ambasadorów Specjalnych, którymi zostali: Czesław Lang oraz Kameralna Orkiestra Akordeonowa „Arti Sentemo”.

Kacper Madejek – światowej sławy muzyk i kompozytor, fot. Michał Lenart

Prof. Sabina Bober – kierownik Pracowni Studiów nad Holokaustem Żydów Polskich i Europejskich KUL oraz marszałek Jarosław Stawiarski, fot. Michał Lenart

Prezes PL Lublin Krzysztof Matuszczyk i wiceprezes Marcin Kowalewski, fot. Łukasz Frączek

Czesław Lang to jeden z najwybitniejszych polskich kolarzy i sportowy wizjoner. Wicemistrz olimpijski, medalista mistrzostw świata, mistrz Polski. Z wyścigu Tour de Pologne – którego jest dyrektorem generalnym – stworzył prestiżowe wydarzenie światowej rangi. Województwo Lubelskie było gospodarzem kilku edycji Tour de Pologne – mężczyzn i kobiet. Etapy kolarskie przebiegające przez Lubelskie transmitowane były do kilkudziesięciu krajów świata i oglądane przez miliony widzów, budując pozytywny wizerunek i prestiż naszego województwa. Czesław Lang to ambasador wartości: pasji, etosu sportu, konsekwencji, profesjonalizmu i popularyzowania regionów Polski.

Kameralna Orkiestra Akordeonowa „Arti Sentemo” w Radzynie Podlaskim prowadzona jest przez wybitnego pedagoga i dyrygenta, dyrektora tamtejszej Państwowej Szkoły Muzycznej – Zbigniew Czuryłę. Inicjator stworzył unikatową formułę artystyczną orkiestry akordeonowej, która wykonuje muzykę klasyczną i współczesną, filmową i rozrywkową kompozytorów polskich i światowych. Od kilkunastu lat zespół młodych, utalentowanych artystów koncertuje na scenach polskich i za granicą, zdobywa uznanie publiczności i międzynarodowe nagrody. Orkiestra „Arti Sentemo” pod kierunkiem Zbigniewa Czuryły stała się muzyczną wizytówką i ambasadorem kulturalnym Województwa Lubelskiego.

Czesław Lang nie krył zadowolenia z tytułu i dotychczasowej bardzo udanej współpracy z Województwem Lubelskim, fot. Michał Lenart

Zbigniew Czuryła – założyciel i dyrygent Kameralnej Orkiestry Akordeonowej „Arti Sentemo”, fot. Michał Lenart

MARKA LUBELSKIE

Na gali wręczono uroczyste certyfikaty laureatom XX edycji projektu gospodarczego Marka Lubelskie. Projekt, realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego od 2007 roku, służy wyróżnieniu i promocji najlepszych przedsiębiorstw z województwa lubelskiego, znanych

z wysokiej jakości produktów i usług. To wyjątkowa forma promocji dla firm prowadzących działalność gospodarczą w województwie lubelskim.

Certyfikaty Marki Lubelskie otrzymały w dwudziestu edycjach projektu 132 przedsiębiorstwa. To firmy stawiające na wysokie standardy w biznesie, odpowiedzialność, innowacyjność i poszanowanie środowiska. Tegoroczni laureaci reprezentują branże:

spożywczą, zielarską, kosmetyczną, odzieżową, informatyczną/IT, energii odnawialnej, budowlaną, usługowo-handlową.

Wśród wyróżnionych certyfikatami znaleźli się: Alma Sidor Sp. z o.o. z Parczewa, GOLD-SUN Radosław Szewczuk z Zamościa, JUKKI POLAND Sp. z o.o. z Lublina, MONOGO Sp. z o.o. z Lublina, P.W. „MAR-JOLA BI” M. I T. WIDERLIK – Sp. z o.o. z Bychawy, POLSKIE ZIOŁA Sp. z o.o. z Piask, SQINIC Joanna

Trio Gabrieli Żmigrodzkiej towarzyszyło muzycznie Gali Ambasadora, fot. Michał Lenart

Gospodarze gali i laureaci certyfikatów Marka Lubelskie, fot. Łukasz Frączek

Karpińska z Lublina, Stalprodukt-Zamość Sp. z o.o., WOD-BUD Sp. z o.o. z Kraśnika, Zakład Przetwórstwa Mięsa „Matthias” Sp. z o.o. z Kolonii Zamek (powiat janowski). Projekt gospodarczy Marka Lubelskie pomaga budować lokalny patriotyzm, wspiera działania proinwestycyjne i rozwój gospodarczy regionu, podnosi konkurencyjność przedsiębiorstw oraz promuje najlepsze produkty i usługi.

PROGRAM ARTYSTYCZNY

Galę otworzył utwór „Stellar Fission” w wykonaniu Trio Gabrieli Żmigrodzkiej, które towarzyszyło muzycznie całemu wydarzeniu. Na scenie wystąpiła Luiza Just – dziewięcioletnia mistrzyni fitnessu artystycznego, multimedalistka mistrzostw świata. Występ Luizy połączył akrobatykę, gimnastykę oraz elementy taneczne.

Gwiazdą wieczoru była Natalia Kukulska, która ze sceną muzyczną związana jest od najmłodszych lat. Piosenkarka, kompozytorka i autorka tekstów przedstawiła utwory ze swojej najnowszej płyty „Dobrostan”. Specjalnym artystycznym akcentem gali było europejskie prawykonanie kompozycji pt. „Shred” (na gitarę i wiolonczelę), autorstwa Kacpra Madejka – Ambasadora Województwa Lubelskiego 2025.

Gwiazda galowego wieczoru – Natalia Kukulska, fot. Michał Lenart

Zachwycający występ mistrzyni fitnessu – Luiza Just, fot. Michał Lenart

LOTNICZY IMPULS DLA REGIONU

Ponad 800 osób z 60 państw spotkało się w Lublinie na pierwszej w naszym kraju branżowej konferencji Connect Aviation 2026. Wśród gości przeważali przedstawiciele portów i linii lotniczych, a także firm zaplecza technicznego i obsługi. Byli też reprezentanci licznych organizacji turystycznych.

– Cieszę się, że możemy gościć uczestników konferencji CONNECT AVIATION 2026. Obecność w stolicy województwa decydentów z branży lotniczej jest ważnym krokiem do zwiększenia rozpoznawalności Lubelskiego i stanowi impuls rozwojowy dla firm, uczelni, instytucji kultury oraz mieszkańców regionu. To unikalna szansa na zaprezentowanie naszego potencjału inwestycyjnego i turystycznego oraz promocję Portu Lotniczego Lublin w zakresie rozwijania siatki połączeń i nawiązywania kontaktów biznesowych, które w dłuższej perspektywie mogą znacząco poszerzyć

możliwości eksportowe lubelskich producentów – powiedział Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

LINIE LOTNICZE I LOTNISKA

Wielkim atutem Connect Aviation 2026 w Lublinie był udział przedstawicieli 70 linii lotniczych z większości państw europejskich, ale także z Azji i Afryki. Reprezentowane były m.in.: Ryanair, Wizzair, PLL LOT, Lufthansa, Air France, British Airways, KLM, Aeroitalia, Eurowings, EnterAir, easyJet. Byli też

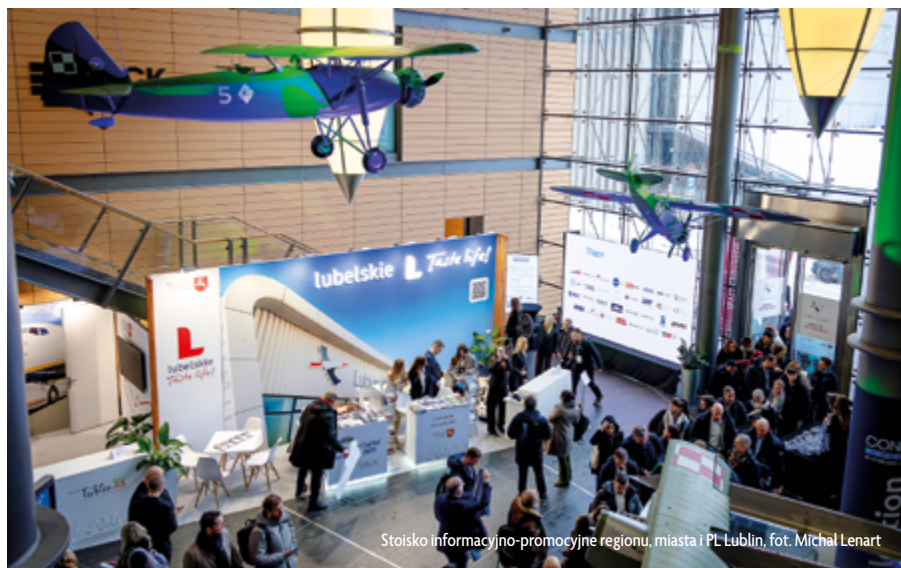
delegaci linii lotniczych z Arabii Saudyjskiej, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Jordanii, Tunezji, Maroka, Egiptu, Kazachstanu czy Gruzji.

Jeszcze liczniej reprezentowane były porty lotnicze (około 200) z całej Europy – od Skandynawii po Maltę, Portugalię i Wyspy Kanaryjskie. Nie brakowało przedstawicieli lotnisk w popularnych destynacjach turystycznych w Azji Mniejszej i Północnej Afryce, a nawet z Wysp Zielonego Przylądka. O wadze konferencji dla polskiej branży lotniczej świadczy obecność reprezentantów niemal wszystkich cywilnych polskich portów lotniczych – w Warszawie, Modlinie, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Rzeszowie, Wrocławiu, Zielonej Górze.

Dużą grupę uczestników stanowili też eksperci rynku lotniczego i specjaliści różnych powiązanych branż – od techniki i logistyki po zaopatrzenie i zabezpieczenie lotnisk i samolotów czy też ich tankowanie. Należy również zaznaczyć bardzo widoczną na konferencji branżę turystyczną, mocno powiązaną z transportem lotniczym, zarówno poprzez liczne czartery, jak i biznesowe fuzje prowadzące do tworzenia linii lotniczych pod własną marką.

NOWE MOŻLIWOŚCI

Karin Butot, dyrektorka generalna Connect Aviation, podkreślała dobrą energię i potencjał współgospodarzy konferencji – Lublina

Stoisko informacyjno-promocyjne regionu, miasta i PL Lublin. fot. Michał Lenart

i Województwa Lubelskiego. – Ta energia jest naprawdę inspirująca, wydarzenie zapewnia wysokiej jakości środowisko do dyskusji biznesowych, spotkań strategicznych oraz możliwości rozwoju tras – mówiła Karin Butot, dodając, że organizacja Connect w Lublinie pokazała ambicje miasta, regionu i Portu Lotniczego Lublin do wzmocnienia swojej pozycji w europejskiej łączności lotniczej.

Współgospodarze Connect Aviation podkreślali znaczenie tego wydarzenia, zorganizowanego po raz pierwszy w Polsce, dla rozwoju nie tylko regionalnego lotniska, ale także dla całego regionu. Port Lotniczy Lublin, który w ubiegłym roku obsłużył rekordową ilość ponad 470 tys. podróżnych, a ostatnio rozwija strefę usług cargo, odgrywa kluczową rolę w łączności regionu z innymi regionami kraju i Europy.

Współpracy władz lokalnych z liniami lotniczymi w stymulowaniu wzrostu regionalnego poświęcony był pierwszy konferencyjny panel „Napędzanie wzrostu regionalnego: Lublin Aviation Hub”, z udziałem przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego, Miasta Lublin, Portu Lotniczego Lublin i przedsiębiorców z regionu.

Niemniej ważne dla rozwoju lubelskiego lotniska były kolejne dyskusje panelowe, m.in. „Kształtowanie przyszłości polskiego lotnictwa” oraz „Wyzwania małych regionalnych lotnisk w rosnącym przepływie pasażerów”. Wśród 20. paneli, które znalazły się w programie Connect Aviation, warto odnotować dyskusje poruszające aktualną sytuację geopolityczną, oczekiwania i tendencje w lotniczej branży, np.: „Przywrócenie łączności: perspektywy odrodzenia lotnictwa na Ukrainie” oraz „Rynek śródziemnomorski: Zmieniające się trendy, nowe możliwości”.

Program panelowych dyskusji uzupełniały briefingi i wywiady wybranych tuzów lotniczego rynku, jak Lufthansa, PLL LOT czy

Rozmowy w strefie Airline Lounge, fot. Michał Lenart

Wizzair. Jednak najmocniejszą stroną konferencji Connect Aviation był networking. Sprzyjała temu strefa Airline Lounge, w której spotykali się, dyskutowali i nawiązywali kontakty delegaci po wcześniejszej rezerwacji za pośrednictwem specjalnej platformy (przed wydarzeniem zarezerwowano w ten sposób ponad 4 tysiące spotkań!). Strefę networkingu uzupełniała strefa wystawowa ze stoiskami i prezentacjami produktów i usług.

POZNALI LUBELSKIE

Zanim uczestnicy konferencji zasiedli do rozmów stolikowych, spotkań i prelekcji, mogli nieco bliżej poznać Lublin i region. Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna przygotowała dla uczestników wycieczki do atrakcyjnych miejsc, a w programie wyjazdów oprócz zwiedzania były też degustacje regionalnych produktów kulinarnych.

15 lutego grupa delegatów odwiedziła Muzeum Zamek w Janowcu i Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie. Nasi goście mogli też rozsmakować się w regionalnej kuchni podczas obiadu przygotowanego przez Koło Gospodyń Wiejskich „Wilkowianki” z Wilkowa. 16 lutego na wycieczki pojechały aż trzy grupy uczestników Connect Aviation. Pierwsza odwiedziła Muzeum Wsi Lubelskiej oraz Muzeum Zamoyskich w Kozłowie, a w programie wyjazdu znalazła się też degustacja win z Winnicy Sienkiewicz. Druga grupa zwiedzała renesansowy Zamość, odwiedzając również Centrum Informacji Turystycznej i Historycznej w tym mieście. Celem wyjazdu trzeciej grupy było Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym i Winnica Kazimierskie Wzgórza. Podczas tych wyjazdów również nie mogło zabraknąć regionalnych przysmaków, a przygotowaniem obiadów zajęły się Koła Gospodyń Wiejskich z Nowin Żukowskich, Fajstawic i Rogowa.

Pierwsza dyskusja panelowa o rozwoju lubelskiego lotniska i regionu, fot. Michał Lenart

Nowoczesny sprzęt w jednej z sal Centralnego Traktu Operacyjnego, fot. Łukasz Frączek

NAJWYŻSZY POZIOM NEUROCHIRURGII I KARDIOLOGII

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie zakończył kompleksową modernizację Centralnego Traktu Operacyjnego. Pięć nowoczesnych sal operacyjnych zapewni najwyższy poziom leczenia pacjentom neurochirurgii i kardiologii. Jednocześnie trwa kompleksowe wyposażenie Oddziału Kardiologii.

Szpital pozyskał środki na inwestycje z programu Polski Ład, budżetu Samorządu Województwa Lubelskiego oraz z Krajowego Planu Odbudowy. Uroczyste otwarcie Centralnego Traktu Operacyjnego odbyło się 12 grudnia 2025 r.

MODERNIZACJA CENTRALNEGO TRAKTU OPERACYJNEGO

Zrealizowana kosztem blisko 40 mln zł inwestycja pozwoliła na powstanie pięciu nowoczesnych sal operacyjnych – dwóch dla oddziału neurochirurgii i trzech dla oddziału kardiologii. Dzięki temu będzie można leczyć pacjentów na najwyższym poziomie oraz zapewnić wysokie standardy bezpieczeństwa i komfortu pracy zespołów medycznych. Na realizację tej inwestycji szpital przy al. Kraśnickiej pozyskał środki finansowe z dwóch źródeł: 29,3 mln zł przekazano w ramach programu rządowego Polski Ład, natomiast 12,2 mln zł pochodzi z budżetu Samorządu Województwa Lubelskiego. – Modernizacja Centralnego Traktu Operacyjnego to inwestycja, która stanowi realną odpowiedź na potrzeby zdrowotne mieszkańców naszego regionu. Otwieramy nowoczesny kompleks, w którym pacjenci będą

leczeni z wykorzystaniem najnowszych technologii i według najwyższych standardów. To również dobra wiadomość dla kadry medycznej, która zyskała doskonałe warunki pracy i rozwoju. Czuję satysfakcję, że województwo lubelskie może poszczycić się tak zaawansowanym zapleczem medycznym – mówił podczas uroczystego otwarcia Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Inwestycja polegała na stworzeniu bazy sprzętowej do kompleksowego procesu diagnostycznego, operacyjnego oraz terapii małoinwazyjnej chorób neurologicznych i neuroonkologicznych, takich jak zmiany neurologiczne w obrębie centralnego układu nerwowego, guzy kręgosłupa i nerwów obwodowych (np. guzki, oponiak). W ramach projektu zakupiono także specjalistyczny sprzęt medyczny najwyższej klasy m.in. stół i mikroskop operacyjny, a także operacyjny aparat rentgenowski, nóż ultradźwiękowy, lampy operacyjne neurochirurgiczne.

– Inwestycja jest odpowiedzią na rosnącą liczbę zachorowań na choroby neurologiczne, które coraz częściej dotyczą społeczeństwo. Otwarcie Centralnego Traktu Operacyjnego pozwoli na skuteczniejsze leczenie i szybszy powrót do zdrowia pacjentów zmagających się z tymi schorzeniami – dodał Piotr Matej,

dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie.

Warto dodać, że w ubiegłym roku szpital przy al. Kraśnickiej w Lublinie otworzył nowy budynek zabiegowo-anezjologiczny. Blok R to przede wszystkim nowoczesny trakt operacyjny z pięcioma salami oraz jedną salą hybrydową z możliwością montażu robota chirurgicznego i urządzeń do neuronawigacji oraz tomografii śródoperacyjnej. Do nowego bloku został także przeniesiony oddział intensywnej terapii i anesteziologii oraz centralna sterylizatornia.

ZAAWANSOWANA DIAGNOSTYKA NA KARDIOLOGII

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie otrzyma blisko 20 milionów złotych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Środki te zostaną przeznaczone m.in. na kompleksowe wyposażenie Oddziału Kardiologii, w tym zakup zaawansowanego rezonansu magnetycznego, wyposażenia trzech nowoczesnych pracowni inwazyjnych Oddziału Kardiologii oraz na modernizację Pododdziału

Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego. Inwestycja ta pozwoli na rozwój diagnostyki i leczenia chorób układu krążenia w regionie. Oddział Kardiologii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego to jeden z kluczowych ośrodków w województwie, dysponujący 42 łóżkami i realizujący ponad 3500 hospitalizacji rocznie. Jest on największym w regionie Ośrodkiem Referencyjnym Leczenia Chorób Krążenia Płucnego, znajdującym się w czołówce tego typu placówek w Polsce oraz jednym z wiodących ośrodków elektrofizjologii, elektroterapii oraz hemodynamiki wieńcowej w regionie. Pozyskane fundusze pozwolą na dalsze podnoszenie standardów opieki poprzez inwestycje w najnowocześniejszy sprzęt medyczny.

– Środki z KPO w obszarze kardiologii są drugim tak dużym programem modernizacyjnym polskiej medycyny po onkologii, który pozwoli na skokowy rozwój opieki zdrowotnej w krytycznych obszarach. Dzięki funduszom pozyskanym z tego programu planujemy zakup oraz modernizację istniejących zasobów, co pozwoli nam jeszcze skuteczniej i bezpieczniej pomagać naszym pacjentom. Zwiększamy tym samym dostęp do najnowocześniejszej diagnostyki oraz leczenia chorób serca – mówi dr n. med. Piotr Błaszczak, ordynator Oddziału Kardiologii WSS w Lublinie.

W ramach projektu do szpitala trafi specjalistyczna aparatura, w tym kolejny rezonans magnetyczny przeznaczony na potrzeby badań serca oraz wyposażenie trzech inwazyjnych pracowni Oddziału Kardiologii – Pracowni Hemodynamiki Wieńcowej, Pracowni Elektroterapii oraz Pracowni Elektrofizjologii. Lista zakupów obejmuje również

W otwarciu Centralnego Traktu Operacyjnego uczestniczył marszałek Jarosław Stawiarski, fot. Łukasz Frączek

wysokiej klasy echokardiografy, ultranowoczesny system do mapowania i ablacji arytmii oraz generatory do zabiegów ablacji techniką PFA (ablacji polem elektrycznym – pulse field ablation). Jest to kluczowe wsparcie dla Pracowni Elektrofizjologii, w której już teraz wykonuje się ponad 300 zabiegów rocznie – w tej liczbie zawarte są zabiegi najbardziej złożone, unikatowe we Wschodniej Polsce. Pracownia Hemodynamiki Wieńcowej otrzyma ulepszony system do dekalcyfikacji masywnie zwapniałych zwężeń w tętnicach wieńcowych oraz narzędzia diagnozujące nieprawidłowości czynnościowe tętnic wieńcowych i chorób mikrokrążenia wieńcowego. Inwestycja obejmie także unowocześnienie Pododdziału Intensywnej Terapii Kardiologicznej. Zostanie

on wyposażony w nowoczesne łóżka wspomagające diagnostykę i terapię, zaawansowany system monitorowania parametrów pacjenta, nowe kardiomonytory, defibrylatory oraz urządzenia do wentylacji mechanicznej.

– Nieustannie poszerzamy zakres wykonywanych procedur i wdrażamy najnowocześniejsze technologie dostępne w elektrofizjologii i elektroterapii. Już wkrótce otwieramy trzy nowe pracownie inwazyjne, które będą jednymi z najnowocześniejszych w Polsce, wyposażone w systemy diagnostyczne i narzędzia terapeutyczne najnowszej generacji. Planujemy również inwestycje w nowoczesny sprzęt do nieinwazyjnej diagnostyki zaburzeń rytmu serca i choroby wieńcowej. To sprzęt ratujący życie, ale i poprawiający jego komfort – dodaje dr n. med. Piotr Błaszczak.

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny przy al. Kraśnickiej w Lublinie od lat specjalizuje się w trudnych przypadkach klinicznych. Zespół medyczny wykonuje pełne spektrum zabiegów, w tym udrażnianie przewlekle zamkniętych tętnic wieńcowych (CTO) oraz skomplikowane zabiegi rewaskularyzacji tętnic wieńcowych (PCI) ze wspomaganie lewokomorowym serca. Placówka prowadzi również zaawansowany program leczenia wad strukturalnych serca, obejmujący m.in. zabiegi TAVI oraz naprawy zastawek. Nowy sprzęt, w tym konsole hemodynamiczne i systemy obrazowania wewnątrznaczyniowego, znacząco wesprze działalność Oddziału Kardiologii.

– W obecnej, coraz trudniejszej, sytuacji finansowej w ochronie zdrowia cieszy fakt, że szpital wojewódzki regularnie podnosi standard każdego oddziału, zawsze stawiając na pierwszym miejscu dobro pacjenta. W naszym szpitalu leczą się nie tylko mieszkańcy województwa lubelskiego, ale również osoby z innych regionów Polski. Stajemy się tym samym znaczącą placówką medyczną w kraju – podkreśla marszałek Jarosław Stawiarski.

Sala operacyjna Oddziału Kardiologii, fot. Łukasz Frączek

Regionalne Centrum Pulmonologii

W Lublinie otwarto Regionalne Centrum Pulmonologii. Nowoczesna placówka, zlokalizowana przy ul. Herberta, znajduje się w strukturach Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego. Centrum powstało jako odpowiedź na rosnące potrzeby zdrowotne mieszkańców regionu w zakresie leczenia chorób układu oddechowego.

SZPITAL NA MIARĘ POTRZEB

Według opracowań medycznych w województwie lubelskim, ale też w całym kraju, prognozowany jest w najbliższych latach, do 2029 roku, wzrost o 10 proc. zapadalności na choroby układu oddechowego, m.in. przewlekłe zapalenie płuc, niewydolność oddychania, choroby śródmiąższowe, zaburzenia oddychania w czasie snu. Natomiast do 2031 roku liczba hospitalizacji z powodu gruźlicy i chorób płuc wzrośnie z poziomu 18,3 tys. pacjentów do 22,2 tys. osób.

WSZYSTKO W JEDNYM MIEJSCU

– Inwestycja przy ul. Herberta to nowa jakość w zakresie leczenia chorób płuc, jak i odpowiedź na skutki pandemii COVID-19. Centrum jest niezwykle ważną placówką dla zabezpieczenia zdrowotnego mieszkańców województwa lubelskiego, uwzględniającą prognozowany duży wzrost zachorowań na tego typu schorzenia. Tym samym Wojewódzki Szpital Specjalistyczny staje się ważnym punktem na medycznej mapie Polski w zakresie leczenia chorób płuc i układu oddechowego – mówił Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski, uczestniczący w uroczystym otwarciu placówki 16 stycznia 2026 r. Koszt inwestycji wyniósł 36,5 mln złotych. Regionalne Centrum Pulmonologii oferuje kompleksową i specjalistyczną opiekę dla osób cierpiących na takie choroby jak gruźlica, astma, przewlekłe choroby płuc, alergie oraz inne dolegliwości oddechowe. Pacjenci mogą tu liczyć na profesjonalną diagnostykę, opiekę ambulatoryjną oraz

leczenie szpitalne. Wszystko w jednym miejscu – przy ul. Herberta – wygodnie i bez konieczności odwiedzania różnych placówek. Jest to bardzo istotne, gdyż do tej pory w województwie lubelskim osoby szukające pomocy w zakresie chorób układu oddechowego borykały się z rozdrobnieniem leczenia specjalistycznego w wielu miejscach w regionie. Wpływało to negatywnie na jakość i komfort udzielanej pomocy medycznej.

DWA ETAPY

Budowa Regionalnego Centrum Pulmonologii została podzielona na dwa etapy. Pierwszym z nich jest oddany do użytku dwukondygnacyjny budynek o powierzchni 3 tys. mkw. Na parterze znajduje się nowoczesny, 35-łóżkowy oddział chorób płuc wyposażony m.in. w system nieinwazyjnej wentylacji mechanicznej, ośrodek domowego leczenia tlenem i pracownię badań czynnościowych. Niższa kondygnacja mieści pomieszczenia techniczne, szatnie dla personelu oraz magazyny, co zapewnia sprawne funkcjonowanie całej placówki. W podziemnym parkingu znajduje się 47 miejsc postojowych.

– Regionalne Centrum Pulmonologii to kompleksowa i specjalistyczna opieka dla pacjentów z chorobami płuc i układu oddechowego, to główny ośrodek leczenia tego typu schorzeń w regionie. Zapewniamy tu pełne zaplecze diagnostyczne w zakresie badań wydolności płuc, endoskopowych, spirometrii oraz pobrania materiału do zmian histopatologicznych, żeby wykluczyć

choroby nowotworowe. W drugim etapie projektu, w zależności od dostępności środków zewnętrznych, przewidujemy budowę kolejnych dwóch poziomów oraz wyposażenie laboratorium skupiającego się na diagnostyce nowotworowej – wyjaśnia Piotr Matej, dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie.

Wartość całej inwestycji to 36,5 mln zł, z czego 30 mln zł pochodzi z Programu Inwestycji Strategicznych w ramach Polskiego Ładu, a pozostała część została sfinansowana z budżetu Województwa Lubelskiego. Docelowo Regionalne Centrum Pulmonologii ma posiadać aż 150 łóżek dla pacjentów z chorobami układu oddechowego, a całkowity koszt inwestycji szacuje się na ponad 100 mln złotych.

ZMODERNIZOWANA PORADNIA W PONIATOWEJ

Na początku 2026 r. zakończyła się modernizacja Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc działającej w Samodzielnym Publicznym Sanatorium Gruźlicy i Chorób Płuc w Poniatowej. Inwestycja została dofinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 7.8 Infrastruktura ochrony zdrowia Priorytetu VII Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Zakres prac obejmował gruntowną przebudowę wszystkich pomieszczeń i ich dostosowanie do obowiązujących wymogów medycznych, sanitarnych oraz epidemiologicznych, a także doposażenie w nowoczesny sprzęt medyczny, w tym m.in. bodypletyzmoğraf, umożliwiający kompleksową diagnostykę chorób płuc.

NA BEZPIECZEŃSTWO I OBRONNOŚĆ

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LUBELSKIEGO 2021-2027

Blisko 250 mln euro w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 (FEL 2021-2027), czyli ponad 1 mld zł, zostanie przeznaczonych na kluczowe działania dotyczące budowy odporności i bezpieczeństwa naszego regionu w sytuacjach kryzysowych, szczególnie w kontekście jego przygranicznego położenia i trwającej od czterech lat wojny na Ukrainie.

Założenia zmian w programie FEL 2021-2027 przedstawili na początku marca br. marszałek Jarosław Stawiarski i dyrektor Departamentu Zarządzania Programami Regionalnymi Anna Brzyska.

NOWE OBSZARY WSPARCIA

XIV. Przemysł obronny z alokacją 30 mln EUR (126,7 mln zł) w ramach EFRR. Dotyczy zwiększenia zdolności produkcyjnych i usługowych przedsiębiorstw działających w sektorach bezpieczeństwa i obronności oraz wytwarzających produkty i usługi podwójnego zastosowania (zarówno do celów militarnych, jak i cywilnych).

XV. Bezpieczeństwo wodne z alokacją 35 mln EUR z EFRR (147,7 mln zł). Dotyczy m.in. budowy/przebudowy/remontu ujęć wody, stacji uzdatniania wody, sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, oczyszczalni oraz doposażania tej infrastruktury w rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo, cyberbezpieczeństwo i niezawodność.

XVI. Odporna infrastruktura krytyczna z alokacją 125 mln EUR z EFRR (528 mln zł). Dotyczy m.in. wsparcia infrastruktury krytycznej szpitali i ratownictwa medycznego na poziomie lokalnym/regionalnym w zakresie przygotowania na wypadek sytuacji kryzysowej lub konfliktu zbrojnego, w tym inwestycje w sprzęt i wyposażenie medyczne oraz magazyny z odpowiednim wyposażeniem.

XVII. Obronność i bezpieczeństwo z alokacją 49,3 mln EUR z EFS+ (208,4 mln zł). Dotyczy m.in. szkoleń i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy w zakresie bezpieczeństwa/obronności cywilnej.

XVIII. Dekarbonizacja z alokacją 10 mln EUR z EFS+ (42 mln zł). Dotyczy m.in. szkoleń i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy w zakresie związanym z dekarbonizacją.

Przesunięcia funduszy obejmują w znacznej części środki wdrażane w formie instrumentów finansowych, bo blisko 157,8 mln EUR po zmianie programu będzie można wykorzystać w formie dotacji. Ogłoszenie naborów w nowych obszarach wsparcia planowane jest w II kwartale tego roku.

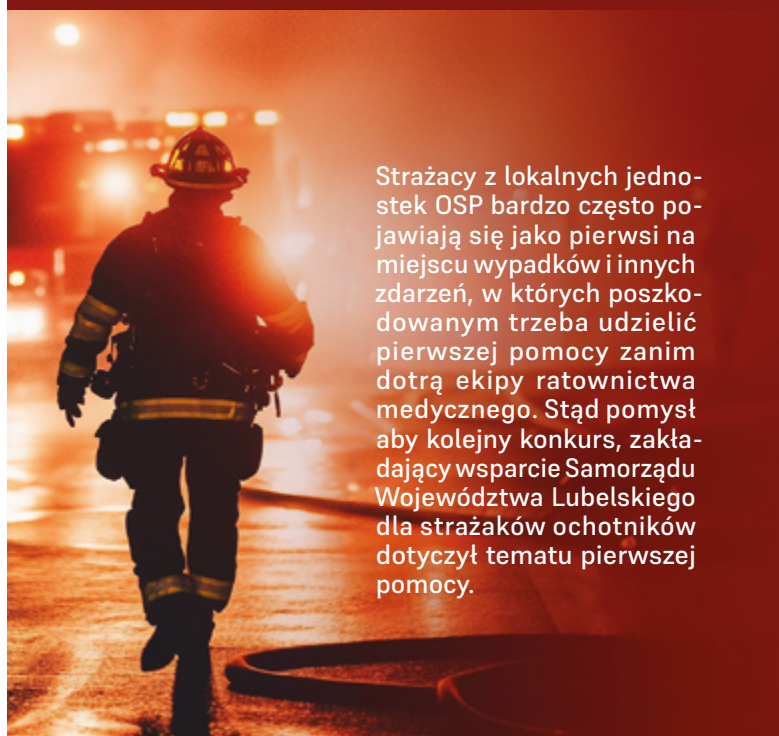
Więcej informacji na stronie: funduszeue.lubelskie.pl

LUBELSKIE WSPIERA OSP PIERWSZA POMOC

Tegoroczna edycja konkursu spotkała się z dużym zainteresowaniem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z całego regionu. Celem programu jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców województwa poprzez wsparcie szkoleń z zakresu ratownictwa medycznego oraz doposażenie jednostek w niezbędny sprzęt do udzielania pierwszej pomocy.

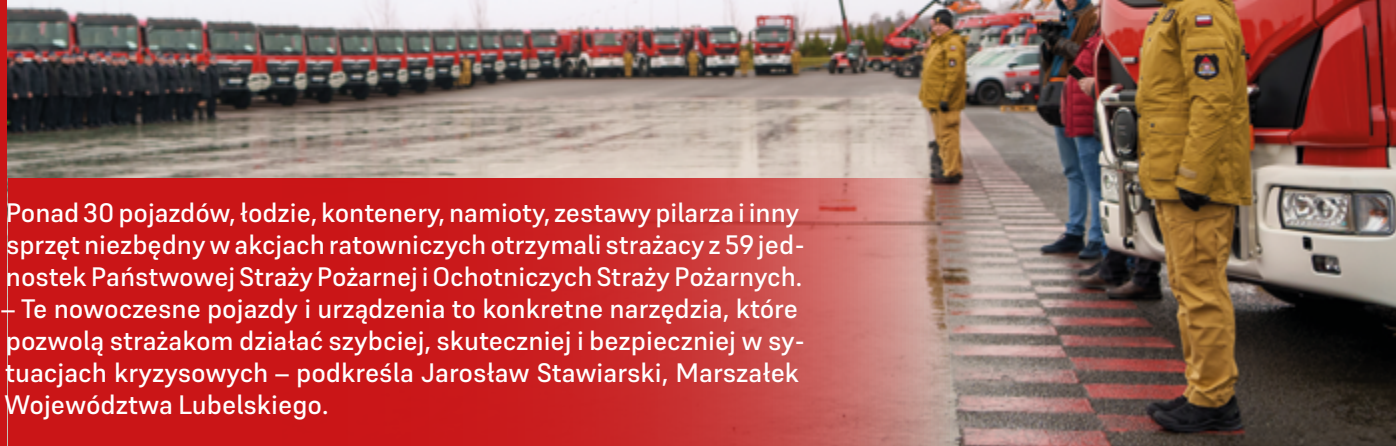
Założenia oraz budżet konkursu zostały przedstawione na spotkaniu ze strażakami 14 stycznia 2026 r. przy jednostce Matczyn-Wojcieszyn. – W tej odstonie programu chcemy szkolić z zakresu pierwszej pomocy strażaków ochotników, którzy często jako pierwsi przybywają na miejsce zdarzenia. W regionie około 4200 strażaków ochotników oczekuje na takie przeszkolenie, a z tego konkursu wesprzemy 1500 osób. Wierzę, że dzięki tej inicjatywie OSP poszerzą tak potrzebne w codziennej służbie umiejętności. Dziękuję wam, drogie drużyny i druhowie, że ratujecie życie i zdrowie mieszkańców naszego województwa – powiedział marszałek Jarosław Stawiarski. Na realizację zadań, które strażacy powinni wykonać w okresie od kwietnia do października 2026 r., Zarząd Województwa Lubelskiego przeznaczył łącznie 1,2 mln zł. Konkursowe wsparcie, w kwocie od ok. 30 tysięcy do 110 tys. złotych, otrzymają jednostki OSP w: Brzezinach, Bystrzejowicach Drugich, Czeberakach, Dobryniu Dużym, Kamieniu, Koble, Kraśniku, Leopoldowie, Nowej Woli, Płonkach, Płudach, Potoku Wielkim, Sobiborze, Soli, Surhowie, Tomaszowie Lubelskim, Trzebieszowie, Wojciechowcu, Wrzelowcu i Żrebcach.

Tegoroczny konkurs to kolejna odstona systemowego wsparcia dla OSP. W 2024 r. odbył się pilotażowy otwarty konkurs ofert pt. „Lubelskie wspiera OSP” na doposażenie jednostek w sprzęt ratunkowy, a pula środków wynosiła 12 mln zł. W drugiej edycji konkursu w 2025 roku Zarząd WL przeznaczył kwotę 2 mln zł na wsparcie młodzieżowych drużyn pożarniczych, które mogły ubiegać się o środki na zakup wyposażenia, szkolenia i obozy.

Strażacy z lokalnych jednostek OSP bardzo często pojawiają się jako pierwsi na miejscu wypadków i innych zdarzeń, w których poszkodowanym trzeba udzielić pierwszej pomocy zanim dotrą ekipy ratownictwa medycznego. Stąd pomysł aby kolejny konkurs, zakładający wsparcie Samorządu Województwa Lubelskiego dla strażaków ochotników dotyczył tematu pierwszej pomocy.

NOWOCZESNY SPRZĘT DLA STRAŻAKÓW

Ponad 30 pojazdów, łodzie, kontenery, namioty, zestawy pilarza i inny sprzęt niezbędny w akcjach ratowniczych otrzymali strażacy z 59 jednostek Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych. – Te nowoczesne pojazdy i urządzenia to konkretne narzędzia, które pozwolą strażakom działać szybciej, skuteczniej i bezpieczniej w sytuacjach kryzysowych – podkreśla Jarosław Stawiarski, Marszałek Województwa Lubelskiego.

Uroczyste przekazanie pojazdów i sprzętu ratowniczego odbyło się w grudniu 2025 r. w Ośrodku Doskonalenia Techniki Jazdy w Lublinie. Wydarzenie było kolejnym etapem realizacji projektu strategicznego Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027. W uroczystości wzięli udział marszałek Jarosław Stawiarski, wicemarszałek Marek Wojciechowski oraz członek zarządu Jarosław Kwasek. Wartość sprzętu to 51 mln zł.

KLUCZOWY CEL PROGRAMU

Projekt „Dostosowanie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na terenie województwa lubelskiego do zmian klimatycznych, zmian w środowisku naturalnym oraz zagrożeń cywilizacyjnych”, realizowany w ramach Działania 3.1 Bezpieczeństwo ekologiczne, odpowiada na rosnące wyzwania związane ze zmianami klimatu, ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi i zagrożeniami cywilizacyjnymi. Rozbudowująca się infrastruktura, większa liczba pojazdów (w tym elektrycznych) oraz intensywne zmiany klimatyczne powodują wzrost liczby zdarzeń wymagających interwencji służb ratowniczych. Celem projektu PSP jest zwiększenie odporności regionu na skutki klęsk żywiołowych i katastrof oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

Całkowita wartość przedsięwzięcia wynosi 131 mln zł, z czego 107 mln zł pochodzi z Funduszy Europejskich. Projekt obejmuje doposażenie 403 jednostek służb ratowniczych, a obszar objęty ochroną przeciwpożarową to ponad 471 tys. ha.

– Dzięki Funduszom Europejskim realnie zwiększamy bezpieczeństwo mieszkańców naszego regionu. Zmiany klimatyczne, gwałtowne zjawiska pogodowe i zagrożenia cywilizacyjne stawiają przed nami nowe wyzwania. Musimy być przygotowani na powodzie, pożary, katastrofy ekologiczne czy wypadki drogowe. Ten projekt to inwestycja w przyszłość, w życie i zdrowie mieszkańców. Jestem dumny, że województwo lubelskie staje się liderem w zakresie bezpieczeństwa i odporności na zagrożenia – podkreślił marszałek Jarosław Stawiarski.

QUADY, DRONY, MOTOPOMPY

Realizacja projektu trwa od 2023 roku. Dotychczas sprzęt strażacki wręczano dwięciokrotnie. PSP i OSP w województwie lubelskim otrzymały: 167 quadów z przyczepami, 173 zestawy pilarza oraz 24 przyczepy z namiotami i wyposażeniem logistycznym. Strażacy zyskali również 21 dronów, które wspierają działania rozpoznawcze w trudnym terenie oraz 173 przenośne motopompy szlamowe z osprzętem – nieocenione

w akcjach przeciwpowodziowych oraz jedną przyczepę do przewozu kontenerów. Lista przekazanego sprzętu obejmuje również 17 ciężkich oraz jeden średni samochód ratowniczo-gaśniczy wyposażone w moduły do usuwania wiatrołomów i rozlewisk powodziowych, cztery samochody kwatermistrzowskie (4×4 i 6×6), cztery zestawy oświetleniowe na przyczepach, dwa kontenery logistyczno-transportowe oraz dwa specjalistyczne pojazdy ciężkie typu cysterna do transportu wody pitnej i gaśniczej. Wartość tego sprzętu wyniosła 51 mln zł.

SPRZĘT DLA 59 JEDNOSTEK

Zdecydowanie najwięcej sprzętu w ramach strategicznego projektu PSP przekazano w grudniu 2025 roku. Pojazdy i urządzenia o wartości 51 mln zł otrzymało 59 jednostek PSP i OSP z całego województwa. 20 ciężkich pojazdów ratowniczo-gaśniczych wyposażonych w zbiorniki wody przystosowane do transportu wody pitnej i gaśniczej zostało przekazanych jednostkom OSP w: Adamowie, Białej, Biszczu, Chodlu, Diekanowie, Fajslawicach, Jawidzu, Kazimierzu Dolnym, Kłoczewie, Laskach, Leśniowicach, Minkowicach, Orchówku, Pałeczniczy, Sidorkach, Tyszwcach, Urzędowie, Wierzbie, Wilczopolu, Żabikowie. Dzięki nim strażacy będą mogli nie tylko gasić pożary, ale także dostarczać wodę w sytuacjach

krzysowych, np. podczas suszy. Trzy samochody (z napędem 4x4) z przyczepami i quadami – idealne do działań w trudnym terenie, np. podczas powodzi czy pożarów lasów – przekazano Komendzie Wojewódzkiej PSP w Lublinie oraz Komendom PSP w Rykach i Zamościu.

Siedem łodzi ratowniczych (trzy na przyczepach, cztery z funkcją gaszenia), które umożliwią prowadzenie akcji na rzekach i zbiornikach wodnych, otrzymały Komendy PSP w: Białej Podlaskiej, Biłgoraju, Krasnymstawie, Puławach, Kraśniku, Opolu Lubelskim i Rykach.

Cztery zestawy do pakowania worków z piaskiem wraz z osprzętem załadunkowym będą w posiadaniu Komend Powiatowych PSP w Puławach, Kraśniku i Krasnymstawie oraz Komendy Miejskiej PSP w Lublinie.

Komenda Miejska PSP w Lublinie otrzymała pięć pojazdów specjalistycznych, w tym: ciężki pojazd ratownictwa technicznego z hydraulicznym dźwigiem samochodowym (HDS), ciężki pojazd ratownictwa chemiczno-ekologicznego, dziewięćosobowy bus, a także dwa średnie pojazdy ratowniczo-gaśnicze z funkcją ograniczenia skażeń. Do lubelskiej jednostki przekazano również sprzęt umożliwiający lokalizację obiektów pod wodą, tj. sonar dookólny, sonar holo-wany oraz robot podwodny.

Strażakom z Komend Powiatowych PSP w Białej Podlaskiej i Radzyniu Podlaskim przekazano dwa samochody wyposażone w mechaniczne drabiny o długości min. 30 metrów, a Komenda Powiatowa PSP w Janowie Lubelskim otrzymała dziewięćosobowego busa.

Na wyposażenie Komend PSP w Biłgoraju, Janowie Lubelskim, Kraśniku, Łęcznej, Opolu Lubelskim i we Włodawie trafiło sześć dużych namiotów steżazowych zapewniających zaplecze podczas długotrwałych akcji ratowniczych.

Trzy kontenery do przewozu wody przekazano Komendom PSP w Białej Podlaskiej, Lubartowie, Zamościu. Komenda Wojewódzka PSP w Lublinie otrzymała naczepę niskopodłogową, a Komenda Miejska PSP w Lublinie – kontener kwatermistrzowski.

Bardzo przydatne zestawy pilarza (pilarki, przyłbice i osprzęt), które pozwolą na szybkie usuwanie przeszkód w terenie, zostały przekazane 23 jednostkom OSP z: Borowa, Dobrynia Dużego, Domaszewnicy, Dorohuska, Kobła, Łopiennika Dolnego, Maciejowa Starego, Nasutowa, Nowodworu, Rąbłowa, Rogoźnicy, Serocka, Sobieszyna, Świerzczowa, Teratyna, Tuchowicza, Turki, Wierzchowin Starych, Wojcieszkowa, Wołoskowi, Wólki Orłowskiej, Zarzecza, Żabna.

BEZPIECZEŃSTWO NA LATA

Dotychczas w ramach projektu „Dostosowanie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na terenie województwa lubelskiego do zmian klimatycznych, zmian w środowisku naturalnym oraz zagrożeń cywilizacyjnych” do Komendy Wojewódzkiej PSP w Lublinie, 20 Powiatowych i Miejskich PSP, a także 355 jednostek OSP w województwie lubelskim trafiły pojazdy i sprzęt (668 szt.) o wartości 102 mln zł.

Nowoczesne pojazdy i sprzęt przekazali m.in. marszałek Jarosław Stawiarski i wicemarszałek Marek Wojciechowski, fot. Łukasz Frączek

W 2026 r. jednostki PSP i OSP w naszym województwie otrzymają jeszcze m.in. kilkanaście pojazdów ratowniczo-gaśniczych i ratownictwa specjalistycznego. Łącznie 403 jednostki służb ratowniczych zostaną wyposażone w nowoczesny sprzęt, co znacząco podniesie gotowość operacyjną i zdolność do szybkiego reagowania na zagrożenia związane ze zmianami klimatu i klęskami żywiołowymi.

To kompleksowe wsparcie sprawi, że województwo lubelskie stanie się jednym z najlepiej przygotowanych regionów w Polsce do przeciwdziałania skutkom katastrof i do ochrony życia mieszkańców.

Członek ZWL Jarosław Kwasek z samorządowcami i strażakami z powiatu radzyńskiego, fot. Łukasz Frączek

Lepsze drogi to nie tylko sprawniejsze i bezpieczniejsze podróże i transport towarów, ale także ważny czynnik rozwoju gospodarczego i społecznego. W tym roku na modernizację dróg wojewódzkich zaplanowano 650 mln zł. Wśród najbardziej spektakularnych są przebudowy odcinków dróg 820 i 830.

NASZE DROGI CORAZ LEPSZE

Drogowe plany regionu, w tym projektowane i realizowane inwestycje na drogach wojewódzkich, zostały zaprezentowane na konferencji 20 stycznia 2026 r. Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski mówił o dwóch inwestycjach, które nazwał kluczowymi dla układu komunikacyjnego regionu. Pierwsza to 19-kilometrowy odcinek drogi wojewódzkiej 820 pomiędzy Ludwinem a Sosnowicą, który stanowi część korytarza transportowego z Lublina, Świdnika i Łęcznej na Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie. – Zmodernizowana droga zapewni turystom lepszy dojazd nad jeziora, podniesie bezpieczeństwo i ułatwi codzienne przejazdy mieszkańcom – podkreślił marszałek.

Druga inwestycja dotyczy przebudowy trzykilometrowego odcinka DW 830, prowadzącej z Lublina w kierunku Nałęczowa. To jedna z najważniejszych arterii wylotowych z miasta, umożliwiająca dojazd do drogi ekspresowej S19.

W sumie koszt tegorocznych inwestycji na drogach wojewódzkich sięgnie 650 mln zł, z czego około 100 mln zł pochłoną konieczne, szczególnie po długiej i ciężkiej zimie, remonty nawierzchni.

DROGA NAD JEZIORA

25 lutego 2026 r. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego podpisano umowę z wykonawcą gruntownej przebudowy odcinka drogi wojewódzkiej nr 820 pomiędzy Sosnowicą i Dąbrową w gm. Ludwin. Wartość inwestycji, dofinansowanej

z Funduszu Europejskiego Dla Polski Wschodniej 2021-2027, wyniesie ponad 148 mln zł. Dofinansowanie unijne to 84 mln zł.

Wykonawca – Przedsiębiorstwo Robót Drogowych Lubartów SA przebuduje 19,05 km drogi. Zakres prac jest bardzo szeroki i wymaga budowy wielu obiektów inżynierskich i infrastruktury towarzyszącej. Powstaną nowe mosty nad ciekami melioracyjnymi i nad kanałem Wieprz-Krzna oraz 13 przepustów, w tym pięć ekologicznych ze specjalnymi półkami dla płazów. Przy drodze zostanie wybudowanych 28 zatok przystankowych, a także poprowadzone będą ścieżki rowerowe i chodniki. Zainstalowane też zostanie nowe oświetlenie.

Dzięki kompleksowej przebudowie i nowoczesnej nawierzchni droga zyska wyższe parametry wytrzymałościowe oraz spełni kryteria obniżonego hałasu i emisji spalin. Zakończenie prac w 2027 r. oznaczać będzie zamknięcie przebudowy całej drogi wojewódzkiej 820 pomiędzy Łęczną i Sosnowicą. Pierwszy etap modernizacji tej trasy, obejmujący ponad dziewięciokilometrowy odcinek od Łęcznej do Dąbrowy w gm. Ludwin, został wykonany w latach 2023-2024 i kosztował ok. 87 mln zł, z dofinansowaniem z Rządowego Programu Polski Ład w kwocie 76 mln zł.

– Droga 820 jest głównym szlakiem na Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie i zależy nam, aby była to nasza wizytówka zachęcająca turystów do jeszcze liczniejszych odwiedzin. Ta inwestycja ma też ogromny potencjał rozwoju dla gmin Sosnowica, Ludwin i Uścimów – uważa marszałek Jarosław Stawiarski.

DO NAŁĘCZOWA I NIE TYLKO

Droga wojewódzka 830 to popularny trakt wiodący z Lublina do Nałęczowa i Kazimierza Dolnego. Prowadzi też z miasta do węzła Szerokie, gdzie łączy się z obwodnicą miasta w ciągu trasy ekspresowej S19. Zaplanowana na dwa najbliższe lata inwestycja ma objąć trzykilometrowy odcinek drogi – od granic Lublina w Kolonii Dąbrowica do węzła Szerokie w Płuszcówicach. Natężenie ruchu na tym odcinku jest znaczne, a droga jest zbyt wąska i niebezpieczna. Dużym utrudnieniem są liczne zakręty i przydrożne drzewa. Na całym odcinku droga prowadzi przez tereny zabudowane z dużą liczbą zjazdów na drogi lokalne i posesje.

Wartość inwestycji jest szacowana na 61 mln zł, w tym ponad 54 mln zł ma stanowić dofinansowanie z Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027.

Paweł Szumera, dyrektor Zarządu Dróg Wojewódzkich w Lublinie, informuje, że zmodernizowana trasa będzie biegła tym samym śladem, co obecna, zostaną jednak usunięte drzewa znajdujące się w pasie drogowym i kolidujące z przebudową. Będą też skorygowane niebezpieczne łuki, a nawierzchnia jezdni o szerokości siedmiu metrów zostanie wzmocniona i przystosowana do ruchu ciężkiego. Zakres modernizacji obejmie też rozbiórkę i budowę nowego mostu na rzece Łazędze, stanowiącej dopływ Czechówki. Przebudowane zostaną trzy skrzyżowania. Droga zyska nową kanalizację

deszczową i oświetlenie uliczne. Powstanie osiem zatok autobusowych, 1,3 km chodników oraz 2,7 km tras rowerowych.

Trzykilometrowy odcinek od Lublina do węzła Szerokie jest kolejnym etapem modernizacji DW 830. W latach 2021-2024 wybudowano już pięciokilometrową obwodnicę Natęczowa, pozwalającą na wyprowadzenie ruchu tranzytowego z uzdrowskiego miasta, co jest niezwykle ważne dla mieszkańców, kuracjuszy i turystów. Wraz z oddaniem obwodnicy znacząco poprawił się komfort życia i wypoczynku poprzez wyeliminowanie ulicznych korków, zmniejszenie hałasu i emisji spalin.

INNE INWESTYCJE

Wicemarszałek Piotr Breś podsumował, że w ubiegłym roku województwo rozpoczęło inwestycje drogowe o wartości ponad 300 mln zł, a kwota tegoroczna jest ponad dwukrotnie wyższa. W lecie tego roku zostanie zakończona modernizacja drogi wojewódzkiej 833. Prace trwają na niespełna 12-kilometrowym odcinku od Godowa koło Chodla do wsi Mikuszewskie k. Urzędowa. Wartość tej inwestycji to 107 mln zł. Wcześniej wykonano połączenie DW 833 z obwodnicą Chodla i DW 747. Przebudowano też odcinki wojewódzkiej trasy w Kraśniku, który zyskał wygodną obwodnicę.

Także latem ma się zakończyć budowa mostu na rzece Wieprz w Nieliszu, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 837. Wraz z tą inwestycją

zmodernizowano rozwiązanie komunikacyjne poprzez budowę ronda oraz przebudowę odcinków dojazdowych drogi wojewódzkiej, dwóch dróg powiatowych i drogi gminnej. Wartość robót wynosi ok. 32 mln zł.

W tym roku ma zostać zakończona przebudowa dziewięciokilometrowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 812 pomiędzy Żukowem a Korolówką, w obszarze gmin Wiryki i Włodawa. DW 812, biegnąca z Białej Podlaskiej przez Włodawę do Chełma, jest ważnym szlakiem na naszym Podlasiu i Polesiu, o sporym natężeniu ruchu tranzytowego w terenach nadgranicznych, a w sezonie wakacyjnym także ruchu turystycznego.

W trakcie realizacji jest obwodnica Tarnogrodu w ciągu DW 835. Koszt budowy sześciokilometrowego odcinka wyniesie 78 mln zł. Wśród ważnych inwestycji zakończonych w ostatnim czasie są modernizacje dróg wojewódzkich: nr 860 łączącej DW 830 ze stacją kolejową Sadurki Małe na linii Lublin-Warszawa oraz nr 828 w Niemcach z przebudową jezdni z przejazdem kolejowym.

KONIECZNE REMONTY

Poza dużymi inwestycjami prowadzone są też bieżące remonty dróg wojewódzkich – Zarząd Województwa Lubelskiego stara się, aby również te prace były planowane i prowadzone zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w różnych częściach regionu. W 2025 roku fundusz na remonty wyniósł 115 mln zł, w tym sięgnie 100 mln.

Przed rokiem udało się wyremontować 134 kilometrów dróg, a w tym będzie to 100 kilometrów – mówi wicemarszałek Piotr Breś, podkreślając, że większość remontów wykonywana jest sprawdzoną metodą nakładkową.

Ta technologia zapewnia znacznie dłuższą żywotność nawierzchni niż w przypadku tradycyjnego pozimowego „łatania” dziur. Nowa warstwa asfaltu nakładana jest na gorąco na starą, której nie trzeba zdejmować, z reguły wystarczy jej oczyszczenie. W przypadku większego zużycia drogi i występowania pofałdowań i kolein stosuje się wyrównanie powierzchni poprzez frezowanie wierzchniej warstwy i dopiero wtedy nakłada się nową warstwę asfaltu. Obie metody sprawdzają się w remontach nawierzchni dróg, pod którymi nie trzeba wymieniać podziemnego uzbrojenia.

Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie (Instytucja Samorządu Województwa Lubelskiego) administruje siecią ponad 60 dróg wojewódzkich o łącznej długości 2222 km. Odpowiada również za utrzymanie 720 km chodników i ścieżek rowerowych, 216 mostów oraz 16 wiaduktów. Najdłuższą drogą podległą ZDW jest tzw. „Nadbużanka”, czyli DW 816 Terespol – Włodawa – Dorohusk – Zosin o długości 164,2 km.

Przebudowana droga wojewódzka nr 835 Lublin-Przemysł w miejscowości Wysokie, fot. archiwum ZDW

FINAŁ KONKURSU „ODBLASKOWA SZKOŁA 2025”

WIDOCZNI I BEZPIECZNI

Dzięki temu konkursowi dzieci i młodzież uczą się, że noszenie elementów odblaskowych poprawia widoczność pieszych, rowerzystów i innych uczestników ruchu drogowego. W konkursie wzięło udział 49 szkół z województwa lubelskiego, a finał odbył się 4 lutego 2026 r. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym.

– Bezpieczeństwo najmłodszych powinno być dla nas, dorosłych, priorytetem. Konkursy takie jak ten to najlepsza profilaktyka, bo dzięki nim dzieci uczą się, jak prawidłowo i bezpiecznie poruszać się w ruchu drogowym. Tym samym chcemy zmniejszyć liczbę wypadków z udziałem dzieci i cieszyć się bezpiecznymi powrotami ze szkoły – podkreślił marszałek Jarosław Stawiarski.

Konkurs ogólnopolski organizują Biuro Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji i Krajowe Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, a partnerem jest PZU SA. Na szczeblu wojewódzkim konkurs współorganizują Wydział Ruchu Drogowego KWP i Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, w partnerstwie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego.

W uroczystym finale w Lubelskim Centrum Konferencyjnym uczestniczyli: marszałek Jarosław Stawiarski i wicemarszałek Piotr Breś, sekretarz Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego Renata Bielecka, komendant wojewódzki policji inspektor Tomasz Gil, naczelnik Wydziału Ruchu Drogowego KWP w Lublinie podinspektor Daniel Czarnecki oraz jego zastępca podinspektor Leszek Wilczyński.

Dzieci uczestniczące w finale konkursu z zainteresowaniem oglądały stoiska promocyjne policji, na których prezentowano m.in. wyposażenie funkcjonariuszy prewencji, ruchu drogowego i kontrterrorystów, a także metody zabezpieczania śladów na miejscu przestępstwa, pobierania odcisków linii papilarnych oraz sprawdzania autentyczności banknotów i dokumentów.

PIERWSZA 10

W konkursie „Odblaskowa szkoła” zostało nagrodzonych 41 szkół z województwa lubelskiego. Zwyciężyła Szkoła Podstawowa nr 4 przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Świdniku, drugie miejsce zajął Zespół Szkół w Czerśli, pow. łukowski, a trzecie Szkoła Podstawowa w Stodkowie Trzecim, pow. kraśnicki.

W pierwszej 10. znalazły się jeszcze: Szkoła Podstawowa w Tuszowie, pow. lubelski, Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Rykach, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Woli Skromowskiej, pow. lubartowski, Szkoła Podstawowa im. Ks. Jana Twardowskiego w Mysłowie, pow. łukowski, Publiczna Szkoła Podstawowa w Owni, pow. rycki, Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Jaślikowie, pow. krasnostawski, Szkoła Podstawowa im. Polski Niepodległej w Zalesiu, pow. biały.

Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali upominki i dyplomy, natomiast laureaci miejsc I-V nagrody w postaci voucherów. Zwycięzców ze Świdnika obdarował voucherem o wartości 10 tys. zł partner PZU SA, a Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego ufundował vouchery na cztery, trzy, dwa i jeden tys. zł dla szkół z miejsc II-V.

Laureaci ze Szkoły Podstawowej nr 4 przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Świdniku będą reprezentowali województwo w wiosennym ogólnopolskim finale konkursu „Odblaskowa szkoła”.

KONKURS DLA KGW

KOBIETA PRZEDSIĘBIORCZA REGIONALNIE

Kolejny konkurs dla Kół Gospodyń Wiejskich promujący wielki potencjał środowisk wiejskich, w tym poszanowanie dla zwyczajów i kulinarnych tradycji regionu ogłosił Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego. Twarzą nowej edycji konkursu jest jedna z najbardziej znanych propagatorek polskiej kuchni – Ewa Wachowicz.

W konferencji inauguracyjnej konkurs „Kobieta Przedsiębiorcza Regionalnie z Ewą Wachowicz”, która odbyła się 25 lutego 2026 r. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym, uczestniczyli: marszałek Jarosław Stawiarski, wicemarszałek Marek Wojciechowski oraz dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWL Ewa Szałachwiej. Obecna była też Ewa Wachowicz. „Kobieta Przedsiębiorcza Regionalnie z Ewą Wachowicz” to kontynuacja cieszących się ogromną popularnością konkursów „Kobieta Gospodarna Wyjątkowa”, „Kobieta Przedsiębiorcza” oraz „Kobieta Przedsiębiorcza w Stylu Wege”, organizowanych w minionych latach przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.

– To konkurs skierowany do wszystkich mieszkańców woj. lubelskiego, bo prawie dwa tysiące Kół Gospodyń Wiejskich stanowi crème de la crème działalności społecznej, która jest wykonywana w małych ojczyznach. Jako Zarząd Województwa Lubelskiego uważamy, że Koła Gospodyń Wiejskich są czymś wyjątkowym, co wyróżnia nas na tle innych krajów, co powoduje, że polska wieś ma dodatkowego ducha. Ducha przedsiębiorczości, gospodarności, patriotyzmu, który powoduje, że chce nam się w tych małych miejscowościach żyć, funkcjonować i przebywać – podkreśla marszałek Jarosław Stawiarski.

Wicemarszałek Marek Wojciechowski, Ewa Wachowicz, dyrektor Ewa Szałachwiej, fot. UMWL

Konkursowe prezentacje odbędą się w pięciu turach: 13 czerwca we Włodawie dla powiatów chełmskiego, krasnostawskiego i włodawskiego; 14 czerwca w Lubartowie dla lubartowskiego, lubelskiego, łęczyńskiego, ryckiego i świdnickiego; 21 czerwca w Radzynie Podlaskim dla białskiego, łukowskiego, parczewskiego i radzyńskiego; 4 lipca w Kraśniku dla kraśnickiego, opolskiego i puławskiego; 5 lipca w Tomaszowie Lubelskim dla biłgorajskiego, hrubieszowskiego, janowskiego, tomaszowskiego i zamojskiego.

NOWA SPÓŁKA SAMORZĄDOWA

LUBELSKIE KOLEJE

Lubelskie dołączyło do grona województw, które przejęły odpowiedzialność za funkcjonowanie kolei regionalnych. Podpisanie aktu notarialnego w sprawie utworzenia spółki Lubelskie Koleje jest kolejnym krokiem do zapewnienia mieszkańcom dostępu do kolei bezpiecznej, nowoczesnej i punktualnej.

Przypomnijmy, że zgodę na utworzenie nowej samorządowej spółki wyraził Sejmik Województwa Lubelskiego na sesji 18 grudnia 2025 r. A trzy miesiące później miało miejsce podpisanie aktu notarialnego, zaprezentowanego 24 marca 2026 r. przez marszałka Jarosława Stawiarskiego i wicemarszałka Piotra Bresia.

Jeszcze w grudniu ubiegłego roku marszałek tłumaczył potrzebę powołania własnej spółki zmieniającymi się wyzwaniem i potrzebami zmian na rynku przewozów regionalnych oraz pogarszającą się sytuacją największego przewoźnika POLREGIO, wynikającą m.in. z niedostatecznego dofinansowania z budżetu państwa. Problemy te odczuło w ostatnim czasie województwo lubuskie, które też zdecydowało się na utworzenie własnej spółki kolejowej.

Takie samorządowe spółki działają już w kilku polskich regionach – na Mazowszu, Dolnym Śląsku, Śląsku, w Małopolsce, Wielkopolsce i w aglomeracji łódzkiej. W Lubelskiem do 2030 roku obowiązuje umowa z POLREGIO i dopiero po jej zakończeniu nowa spółka będzie mogła przejąć pełną odpowiedzialność za realizację przewozów pasażerskich w regionie. Do tego czasu będzie funkcjonowała jako tzw. pool taborowy, zarządzający składami należącymi do województwa, które będzie wynajmowała przewoźnikowi.

Dzięki własnej spółce Samorząd będzie miał bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług, niezależniac się od zewnętrznych operatorów i zyskując narzędzie do precyzyjnego zarządzania miliardowymi inwestycjami w tabor, takimi jak zakup nowoczesnych elektrycznych zespołów trakcyjnych. Obecnie województwo posiada 27 pojazdów szynowych, w tym: 13 spalinowych (tzw. szynobusów) i 14 elektrycznych zespołów trakcyjnych (5 zmodyfikowanych typu EN57AL i 9 nowej generacji EN98A Impuls 2). Województwo zamówiło też, w Fabryce Pojazdów Szynowych H. Cegielski w Poznaniu, cztery nowoczesne elektryczne zespoły trakcyjne, które mają być gotowe do końca 2029 r.

for. Michał Lenart

SIELSKA PIĄTKA – PAM

Miejsce wydarzenia było szczególne. Muzeum Wsi Lubelskiej przypominające nam o korzeniach, tradycji i codziennym, spokojnym życiu polskiej wsi. Słowo „sielsko” kojarzy się z ciszą, bezpieczeństwem i wspólnotą. Dla wielu naszych bohaterów ta sielskość była niestety tylko marzeniem.

PIĘCIU NIEZŁOMNYCH

Tytułowa „Piątka” to nie tylko kilometry, jakie przebiegli uczestnicy biegu. To także symboliczne nawiązanie do pięciu Żołnierzy Niezłomnych, którzy walczyli o niepodległość naszego kraju, a los związał ich życie z ziemią lubelską. 1 marca 2026 r. w Muzeum Wsi Lubelskiej stanęła plenerowa wystawa z ich portretami i wojennymi biogramami. Sierż. Józef Franczak „Lalek” (1918-1963) był najdłużej ukrywającym się żołnierzem polskiego podziemia antykomunistycznego. Żołnierz ZWZ-AK, przymusowo wcielony do 2 Armii WP w 1944 roku, zdezerterował, będąc świadkiem wykonywania wyroków śmierci na Akowcach. Poszukiwany przez NKWD i UB, ukrywał się, a w 1947 r. dołączył do oddziału WiN kpt. Zbigniewa Brońskiego

„Uskoka”. Został zabity w obławie 21 października 1963 r. Do daty jego śmierci nawiązuje symboliczny dystans 1963 m, obecny w niemal każdym Biegu Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Wilczym Tropem”.

Płk Marian Pilarski „Jar” (1899-1952) był uczestnikiem wojny polsko-bolszewickiej 1920 r., a w kampanii wrzesniowej brał udział w walkach SGO Polesie pod Kockiem. Działal w ZWZ-AK Tomaszów Lubelski, prowadził szkołę podchorążych AK, od 1946 roku był komendantem Obwodu WiN Zamość, a następnie dowódcą II Inspektoratu Zamojskiego AK. Mimo amnestii został aresztowany i zamordowany 4 marca 1952 r. na Zamku w Lublinie.

Por. Leon Taraszkiewicz „Jastrząb” (1925-1947) był dowódcą oddziału WiN operującego w rejonie Włodawy i na Polesiu

Lubelskim. Dowodził słynną akcją 22 października 1946 r., podczas której partyzanci zajęli Komendę MO oraz Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego we Włodawie i uwolnili 80 więźniów. Jego oddział stoczył kilka bitew z grupami pościgowymi UB, WP i WOP oraz zajął Parczew (5 lutego 1946) i Radzyń Podlaski (31 grudnia 1946 – 1 stycznia 1947). „Jastrząb” zmarł 3 stycznia w Siemieniu na skutek ran odniesionych w walce. Kpt. Stanisław Łukasik „Rys” (1918-1949) był w latach 1943-44 dowódcą oddziałów lotnych AK w rejonie Lublina, zasłużonych w akcjach m.in.: odbicia chłopów z transportu do obozu na Majdanku, rozbicia posterunków Wehrmachtu w Zagłobie i Wrzelowie oraz ochrony słynnej akcji zrzuconej Most I w podlubelskim Wojcieszynie. W latach 1945-46 dowodził Oddziałami Partyzanckimi Lotnymi w Inspektoracie WiN pod komendą mjr Hieronima Dekutowskiego „Zapory”. Został zamordowany wraz z „Zaporą” i pięcioma innymi oficerami 7 marca 1949 r. w więzieniu na warszawskim Mokotowie.

Mjr Marian Bernaciak „Orlik” (1917-1946) był dowódcą oddziału AK-WiN na lubelskim Powiślu, który zasłynął akcją 24 kwietnia 1945 r. na Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Puławach i uwolnieniem ponad 100 więźniów. „Orlik” dowodził też oddziałami leśnymi w zwycięskiej bitwie z 10-krotnie większymi siłami KBW, UB, NKWD, która rozegrała się 24 maja 1945 r. w Lesie Stockim oraz akcją uwolnienia 120 więźniów, w tym żołnierzy podziemia z transportu kolejowego koło Bąkowca (27 lipca 1945). Zginął w obławie w czerwcu 1946 r.

W partyzanckim obozie WiN, fot. Michał Lenart

W Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych 1 marca – z inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego, wspólnie z Muzeum Wsi Lubelskiej oraz Fundacją Rozwoju Sportu z Lublina – dla uczczenia pamięci bohaterów, którzy po zakończeniu II wojny światowej nie złożyli broni, nadal walcząc o naprawdę wolną Polskę, zorganizowano wydarzenie biegowe pod nazwą „Sielska Piątka – Pamięci o Niezłomnych”.

PIĘĆ O NIEZŁOMNYCH

BIEGOWE OTWARCIE

Biegowe wydarzenie w skansenie zgromadziło ponad 1000 uczestników wszystkich konkurencji. Tak wielu chciało wspólnie, przy pięknej słonecznej pogodzie, uroczystie zainaugurować sezon biegowy.

W biegu głównym „Sielska Piątka”, na dystansie 5 km, wzięło udział 519 zawodniczek i zawodników. Trasa w formie podwójnej pętli po 2,5 km, wytyczona muzealnymi alejami spacerowymi, była w opinii biegaczy bardzo malownicza, ale też wymagająca. Wszyscy uczestnicy szczęśliwie osiągnęli metę, w nagrodę otrzymując pamiątkowe medale. Najszybsi w „Sielskiej Piątce” byli: Krystian Kuna z Lublina, Michał Biały z Kraśnika i Jarosław Staszów z Lublina, natomiast najszybsza z par – Dominika Łukasiewicz z Ostrowca Świętokrzyskiego zajęła szóste miejsce.

Zorganizowano także liczne biegi dla dzieci i młodzieży w ramach cyklu „Przez metry po kilometry”. Rywalizacja odbywała się na kilku dystansach i w różnych kategoriach wiekowych, często będąc pierwszą okazją do prawdziwego sportowego współzawodnictwa. Zwycięzcy poszczególnych konkurencji otrzymali okolicznościowe puchary, dyplomy i upominki. Biegi „Sielska Piątka – Pamięci o Niezłomnych” pozwoliły dorosłym i małym biegaczom, a także członkom ich rodzin i znajomym na aktywne spędzenie czasu na świeżym powietrzu. Jednocześnie była to żywa lekcja historii oraz dowód na to, że pamięć o bohaterach niezłomnych trwa i będzie przekazywana najmłodszym pokoleniom. Oprawę patriotyczną stworzyła Grupa Rekonstrukcji Historycznych im. 3 Pułku Strzelców Konnych w Borkach. Rekonstruktorzy założyli w skansenie obóz partyzancki żołnierzy niepodległościowego

podziemia z prezentacją wyposażenia, pokazami konnymi i wspólnym śpiewaniem pieśni patriotycznych.

Organizatorami wydarzenia byli: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Muzeum Wsi Lubelskiej oraz Fundacja Rozwoju Sportu w Lublinie (organizator biegowych cykli: Maraton i Półmaraton Lubelski, „Chęć na Pięć” oraz „Przez metry po kilometry”).

TROPEM WILCZYM

W Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych odbyły się w wielu miejscowościach Polski i naszego regionu tradycyjnie biegi „Tropem Wilczym”. Uczestnicy pobiegli na symbolicznym dystansie 1963 m, ale były też bardziej wymagające biegi na 5 km oraz krótkie, kilkusetmetrowe dla dzieci i młodzieży. 1 marca 2026 r. Biegi Pamięci Żołnierzy Wyklętych Tropem Wilczym odbyły się m.in. w: Chełmie, Zamościu, Lubartowie,

Kraśniku, Radzynie Podlaskim, Międzyrzecu Podlaskim, Terespolu, Zakrzówku i Batorzu. Większości z tych wydarzeń partnerował Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w ramach programu „Warto być Polakiem”, którego celem jest pielęgnowanie polskości i wartości patriotycznych.

fol. Michał Lenart

Pięciokilometrowa trasa biegu wiodła malowniczymi ścieżkami skansenu. fol. Michał Lenart

PAMIĘĆ I PRZESTROGA

foto: Lukasz Frązek

Marszałek Jarosław Stawiarski zapowiedział godne upamiętnienie setek tysięcy niewinnych ofiar rzezi wołyńskiej poprzez zawieszanie w miejscowościach naszego regionu tablic, które staną się nie tylko świadectwem pamięci o tej okrutnej zbrodni, ale także przestrogą dla kolejnych pokoleń.

WARTO BYĆ POLAKIEM

W konferencji, która odbyła się 5 marca 2026 r. w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego, wzięli udział: marszałek Jarosław Stawiarski, Teodora Zgliniecka – naoczny świadek zbrodni dokonanej w Kisielinie w 1943 roku, prof. Krzesimir Dębski – potomek ofiar rzezi wołyńskiej, Marek Wątorski – koordynator projektu ds. upamiętnienia ofiar rzezi wołyńskiej.

WOŁYŃ W OGNIU

Organizacja Nacjonalistów Ukraińskich postawiła sobie za cel wywalczenie jednolitego państwa i wskazywała Polaków jako element do zniszczenia. W tym czasie na Wołyniu zamieszkiwało ponad 346 tysięcy Polaków, co stanowiło drugą co do wielkości żyjącą tam grupę narodowościową. Pierwszej masowej zbrodni banderowcy dokonali 9 lutego 1943 r. we wsi Parośla, zabijając ponad 150 mieszkańców i ta akcja rozpoczęła niespotykaną falę mordów ludności polskiej, w tym dzieci, kobiet i starców. W Lipnikach zamordowano blisko 180 Polaków, w Uglach ponad 100, a w Janowej Dolinie – 600. Apogeum zbrodni nastąpiło w lipcu 1943 roku, kiedy to w ciągu jednego miesiąca Ukraińcy wymordowali blisko 17 tys. mieszkańców polskich wsi i miasteczek. W niedzielę 11 lipca (zwaną „krwawą niedzielą”) zostało zaatakowanych około 100 polskich miejscowości, a ofiarami ludobójstwa padali niejednokrotnie wierni zgromadzeni na mszach w kościołach, m.in. w Porycku,

Chrynowie, Kisielinie, Krymnie. W Kisielinie zginęło ponad 80 ludzi, w tym dziadkowie Krzesimira Dębskiego, a rodzice ocaleli, bo w większej grupie Polaków zabarykadowali się na plebanii i stawili opór ukraińskim napastnikom. Wśród ocalonych była też kilkuletnia Teodora Zgliniecka. Znany kompozytor, opierając się m.in. na bolesnych wspomnieniach ojca, opisał tragedię w książce „Wołyń. Nic nie jest w porządku”.

PODOLE, POLESIE I LUBELSZCZYŻNA

UPA i OUN zakończyły zbrodnicze działania na Wołyniu na początku 1944 roku, przenosząc aktywność na znacznie większy obszar kilku sąsiednich województw: lwowskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego oraz położonego na północ od Wołynia województwa poleskiego. Ofiarami rzezi padali również mieszkańcy lubelskiego, położonego po zachodniej stronie Bugu. W sumie, według różnych badań i szacunków, tylko na Wołyniu zginęło 60 tys. Polaków, a drugie tyle ofiar przyniosły zbrodnicze działania ukraińskich nacjonalistów w pozostałych województwach.

– W województwie lubelskim mieliśmy do czynienia z mordami na ludności polskiej przez ukraińskich nacjonalistów z Organizacji Nacjonalistów Ukraińskich i Ukraińskiej Powstańczej Armii. Poprzez wieszanie tablic przywracamy pamięć, aby przestrzec następne pokolenia, ale też uczcić naszych

przodków, którzy byli ofiarami bezprecedensowej rzezi wołyńskiej na ziemiach Polski. Historia jest budulcem państwowości silnego narodu, dlatego musimy ją przypominać – podkreślił marszałek Jarosław Stawiarski. Dotychczas zostało zweryfikowanych 14 miejscowości w województwie lubelskim, w których doszło do zbrodni dokonanych przez oddziały UPA oraz innych nacjonalistów. Są to: Łachowce, Chodywańce, Frankamionka, Szczepiatyn, Tarnoszyn, Masłomęcz, Huta Lubycka, Zatyłe, Chłaniów, Obrowiec, Terebiniec, Mieniany, Tuchanie, Terebiń. Koordynatorem projektu jest Marek Wątorski, prezes Fundacji „Ruchu Solidarności Rodzin”, znanej z wielu działań o charakterze edukacyjnym, patriotycznym, społecznym, m.in. tzw. Lubelskiej Biegowej Triady Pamięci (Bieg Solidarności „Lubelski Lipiec 80”, Mila Pamięci Ofiar Komunistów oraz Lubelska Mila Niepodległości). Fundacja jest partnerem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w programie „Pamięć jest naszym obowiązkiem”, mającym na celu upamiętnienie społeczności żydowskiej, która zginęła z rąk niemieckich okupantów w czasie Akcji Reinhardt w latach 1942-1943. Z inicjatywy Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego w 124 miejscowościach województwa, w których przed wojną zamieszkiwali Żydzi – Ofiary Zagłady, umieszczane są pamiątkowe tablice z brązu. Wśród fundatorów tablic są: Fundacja „Ruchu Solidarności Rodzin”, Polski Komitet Olimpijski, Bank Pekao S.A., SKOK im. Z. Chmielewskiego.

LUBELSKIE NA TURYSTYCZNYCH TARGACH W 2026 ROKU

ATRAKCYJNA PROMOCJA REGIONU

Ważne branżowe targi oraz duże imprezy plenerowe o międzynarodowej randze, z udziałem tysięcy odwiedzających, to kierunki turystycznej promocji naszego województwa w 2026 roku. Pierwsze z wydarzeń już się odbyły, kolejne zaplanowane są od wiosny do jesieni.

Promocję w kraju organizuje Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego – Departament Promocji, Sportu i Turystyki, a za prezentację regionu za granicą odpowiada Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna. Oczywiście obie instytucje ściśle ze sobą współpracują, zapraszając do udziału w targach i innych wydarzeniach zainteresowanych partnerów z całego województwa. Są wśród nich parki narodowe i krajobrazowe, muzea i inne instytucje kultury, Lokalne Organizacje Turystyczne oraz szereg firm świadczących usługi turystyczne.

SPOTKANIE 5 LUTEGO

Omówieniu dokonań oraz planom działań mających na celu promocję i rozwój turystyki służą coroczne spotkania branży turystycznej organizowane przez Oddział Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego.

Tegoroczne odbyło się 5 lutego z udziałem ok. 80 osób, reprezentujących m.in. lokalne organizacje turystyczne i inne branżowe stowarzyszenia, samorządy, instytucje i przedsiębiorstwa.

Omawiano główne aspekty wpływające na prowadzenie działalności turystycznej w naszym regionie, tj. ruch turystyczny w województwie, jego poziom, wpływ czynników wewnętrznych i zewnętrznych, lokalizacja ruchu turystycznego, sezonowość i charakter. Przedstawiono pokrótce działania Oddziału Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego

oraz Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w zakresie prowadzonej promocji turystycznej regionu i plany na najbliższą przyszłość.

ITB BERLIN

Naszego regionu nie mogło zabraknąć wśród uczestników największych światowych targów w Berlinie. W dniach od 3 do 5 marca odbyła się tam 60. jubileuszowa edycja ITB Berlin, z udziałem blisko 10 tys. wystawców z blisko 180 krajów.

Na Polskim Stoisku Narodowym, zorganizowanym przez Polską Organizację Turystyczną, promowało się blisko 40 regionów, miast, organizacji i przedsiębiorców.

Prezentację Województwa Lubelskiego i Lublina przygotowały Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna i Lokalna Organizacja Turystyczna Metropolia Lublin. Urząd Marszałkowski reprezentowali Sylwia Piętał i Rafał Kamieniecki – dyrektor i wicedyrektor Departamentu Promocji, Sportu i Turystyki. Zgodnie z wiodącym hasłem prezentacji „Polska. Slow, smak, emocje” kraj i nasz region promowane były jako atrakcyjna, odpowiedzialna i bezpieczna destynacja, idealna dla turystyki w duchu slow, czyli spokojnego wypoczynku i powolnego smakowania odwiedanych miejsc, widoków, kulinariów. Podkreślała to degustacja narodowych potraw przygotowanych przez mistrzów kuchni Michelin.

Promocja Lublina i Lubelskiego, w ramach współpracy z LROT, odbędzie się też w listopadzie na World Travel Market w Londynie.

ZOO PARK LUBLIN

To już tradycja, że na najliczniej odwiedzanych targach w Lublinie promowana jest turystyczna oferta regionu. Regionalne stoisko na Targach Zoo Park, które odbyły się 14 i 15 marca w centrum Targów Lublin, było oblegane przez zwiedzających. Były konkursy wiedzy o regionie, warsztaty edukacyjne dla dzieci i rodzin, a także atrakcyjne pokazy przygotowane m.in. przez: Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym, Muzeum Badań Polarnych w Puławach, Las Przygodas i Park Edukacyjno-Rekreacyjny Owadolandia.

W promocję regionu na stoisku zorganizowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego zaangażowały się: Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna, LOT Metropolia Lublin i LOT Kraina Lessowych Wąwozów.

W 2026 r. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego zorganizuje promocję podczas następujących wydarzeń:

- 9-10 maja. 35. Festiwal Piknik nad Odrą, Wały Chrobrego w Szczecinie;
- 24-26 lipca. Łódź Summer Festival, Łódzkie Błonia w Łodzi;
- 16-18 października. Targi Regionów i Produktów Turystycznych TOUR Salon w Poznaniu;
- 19-21 listopada. Międzynarodowe Targi Turystyczne ITTF Warsaw, PKiN Warszawa.

Żuraw to ptak symbol Poleskiego Parku Narodowego i dzięki przyrodzie na moczarach, torfowiskach i innych podmokłych obszarach, z których słynie Polesie. 20 marca 2026 roku, w pierwszym dniu astronomicznej i w przededniu kalendarzowej wiosny, w siedzibie PPN w Urszulinie odbyło się spotkanie przyrodnicze „Powitanie żurawi”.

POWITANIE POLESKICH ŻURAWI

fot. Jarosław Kochnio

Wydarzenie, zorganizowane po raz pierwszy, nawiązuje do odbywających się od kilku lat w Urszulinie w ostatnich dniach wakacji „Pożegnań żurawi”. Współorganizatorzy spotkania z Poleskiego Parku Narodowego i Centrum Spotkania Kultur w Lublinie zaprosili do siedziby PPN przedstawicieli turystycznej branży z obszaru Polesia, m.in. przewodników turystycznych, właścicieli gospodarstw agroturystycznych, a także samorządów, instytucji i firm zainteresowanych rozwojem turystyki.

MARKA TURYSTYCZNA POLESIE

– Powitanie Żurawi 2026 było nie tylko pięknym spotkaniem z przyrodą, ale także doskonałą okazją do wymiany doświadczeń i rozmów z osobami zaangażowanymi w rozwój regionu oraz promocję jego dziedzictwa przyrodniczego. Szczególnie cenne było przedstawienie koncepcji Marki Turystycznej „Polesie” – inicjatywy, którą wspólnie realizujemy jako Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego z Lubelską Regionalną Organizacją Turystyczną, aby wzmocnić rozpoznawalność regionu, ukazać jego unikalne walory przyrodnicze i kulturowe oraz budować spójną, długofalową strategię rozwoju turystyki – powiedział Marcin Szewczak, Członek Zarządu Województwa Lubelskiego.

Koncepcję nowej marki przedstawiła Katarzyna Ostrowska-Malczewska, dyrektor biura Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej. W województwie mamy wiele ciekawych miejsc i turystycznych atrakcji, ale są one rozproszone i mało rozpoznawalne. Chodzi o to, by w obrębie wybranych

obszarów starać się je rozpoznać, zintegrować, zarządzać i promować pod jedną mocną marką. Oczywiście przy akceptacji i zaangażowaniu lokalnych społeczności, samorządów, instytucji i przedsiębiorców, korzystając ze wsparcia władz województwa.

W regionie mamy już takie określone marki, wyróżnione tytułem Polskiej Marki Turystycznej. Są to: Kraina Lessowych Wąwozów z Nałęczowem i Kazimierzem Dolnym, Lublin Miasto Inspiracji (wyróżnione w 2019 r.) oraz Roztocze (wyróżnione w 2023 r.). Obecnie Zarząd Województwa Lubelskiego wspiera starania gmin z powiatu krasnostawskiego w budowie Marki Turystycznej „Kraszczady”, czyli malowniczej krainy pól, lasów i wąwozów nad rzeką Żółkiewką i Wieprzem.

Jest szansa, że jeszcze w tym roku pojawią się pierwsze porozumienia i efekty prowadzonych konsultacji i prac nad nową Marką Turystyczną „Polesie”. Podczas „Powitania żurawi” odbyło się spotkanie informacyjne dla zainteresowanych samorządowców, a już na przełomie lata i jesieni, być może w czasie tradycyjnego „Pożegnania żurawi” w Urszulinie, dojdzie do sfinalizowania współpracy w postaci powołania Lokalnej Organizacji Turystycznej, skupiającej różne podmioty z obszaru Polesia.

WĘDRÓWKI LUBELSKICH ŻURAWI

Ten pionierski w naszym regionie projekt realizuje od kilku lat Fundacja Dla Przyrody z Lublina, w partnerstwie z: Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego, Poleskim Parkiem Narodowym, Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska

i Gospodarki Wodnej oraz Lubelskim Węglem Bogdanka SA. Cel podstawowy to poznanie tras corocznych migracji żurawi zamieszkujących Polesie Lubelskie. Głównym narzędziem badawczym są nowoczesne nadajniki (loggery) GPS. Niewielkie urządzenia, zakładane na nogę ptaka, zbierają dane o lokalizacji w dowolnym zakątku świata, a dodatkowo pozwalają na pozyskanie informacji środowiskowych, dotyczących m.in. temperatury i natężenia światła, oraz behawioralnych, mówiących o ruchu zwierzęcia (akcelerometr).

Nadajniki zostały założone już kilku ptakom dorosłym i młodym, a odbiorniki telemetryczne umożliwiają ciągłe śledzenie ruchu ptaków i lepsze poznanie tajemnic ich życia, włącznie z dalekimi wędrówkami na zimowiska. Szczegółowa analiza odwiedzanych przez ptaki miejsc z pewnością poszerzy wiedzę o wymaganiach siedliskowych żurawi, a także o zagrożeniach dla tego gatunku zarówno na lęgowiskach, jak i na trasach przelotu oraz w miejscach zimowania.

Bardzo ciekawe spostrzeżenia z kilkuletniego monitoringu młodych i dorosłych żurawi z Polesia przedstawił w Urszulinie Kamil Stepuch, prezes Fundacji Dla Przyrody. Okazuje się, że ulubionym miejscem ich długiego wypoczynku, żerowania i nabierania sił do dalszej wędrówki na południe jest Park Narodowy Hortobagy w węgierskiej puszczy. Jeśli nasze żurawie obierają na zimowisko północną Afrykę (Libię, Tunezję, Algierię), to pokonują trasę nad Bałkanami, Adriatykiem, Półwyspem Apenińskim i Morzem Tyrreńskim. Z kolei inne żurawie preferują zimowiska w południowo-zachodniej części kontynentu – we Francji i Hiszpanii, przelatując wysoko nad Alpami. Zdecydowanie bardziej zaskakujące są powroty,

podczas których nasze ptaki zatrzymują się w różnych miejscach Europy, np. nad rozlewiskami Renu na pograniczu Francji i Niemiec, ale także nad Dunajem, włącznie z jego szeroką deltą na terenie Rumunii, objętą ochroną w ramach rezerwatu biosfery UNESCO.

Projekt „Wędrówki Lubelskich Żurawi” ma też duże znaczenie promocyjne i edukacyjne. Bezpośrednie przekazy z życia tych ptaków dzięki kamerom internetowym i streamingowi w mediach społecznościowych, zwiększają zainteresowanie żurawiami i całą dziką przyrodą Polesia.

fol. Andrzej Niezgoda

NA ŚCIEŻCE „SPLAWY”

Specjaliści z Poleskiego Parku Narodowego, wykorzystując obecność przewodników turystycznych, przedstawili obowiązujące zasady udostępniania. Warto przypomnieć, że PPN ma dwa centra informacji i promocji: Ośrodek Dydaktyczno-Administracyjny w Urszulinie, czynny od 1 kwietnia do 31 października codziennie od godz. 8 do godz. 20 oraz Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny w Starym Załuczu czynny w okresie od 1 kwietnia do 31 października w godz. od 8 do 16 w dni robocze, a w soboty i niedziele od 9 do 17.

Duże zainteresowanie wzbudziła prezentacja Szymona Kolasy o inwazyjnych gatunkach obcych w Poleskim Parku Narodowym. To nie tylko znane z innych obszarów Polski drapieżne ssaki, jak norka amerykańska, jenot czy szop prac, bardzo groźne dla życia innych gatunków rodzimej fauny. To także obce u nas, ale coraz powszechniejsze ryby,

np. sumik karłowaty i karaś srebrzysty, albo, poszerzające wciąż ekspansję gatunki raków, szczególnie rak pręgowany.

Niepokojący wpływ na zmiany w naturalnym środowisku Polesia mają inwazyjne gatunki roślin, pochodzących, tak jak niechciani przedstawiciele świata zwierzęcego, w większości z Ameryki Północnej i Azji. Do najbardziej ekspansywnych należą: nawłoc kanadyjska, sumak octowiec, róża pomarszczona, rdestowiec sachaliński, a także klon jesionolistny, czeremcha amerykańska, robinia akacja.

Ograniczanie inwazji przedstawicieli obcej flory i fauny ma podstawowe znaczenie dla zachowania równowagi w naturalnym środowisku, a w przypadku szczególnie groźnych ssaków czy ryb może decydować o przetrwaniu rodzimych gatunków.

Spotkanie w Poleskim Parku Narodowym zakończył spacer z przewodnikiem ścieżką przyrodniczą „Splawy”. Popularna trasa, która ostatnio przeszła gruntowną modernizację

z dostosowaniem dla potrzeb osób z ograniczoną sprawnością ruchową (w tym również na wózkach), to ok. 7,5 km ścieżki po łąkach, torfowiskach i bagiennych lasach, z czego blisko 4,5 km stanowią wygodne drewniane kładki, pomosty i platformy obserwacyjne.

Ścieżka zaczyna się przy Ośrodku Dydaktyczno-Muzealnym w Starym Załuczu i prowadzi m.in. nad największy zbiornik PPN – jezioro Łukie. Tam, z dużego pływającego pomostu, można obserwować wiele wodnych ptaków, m.in. perkozy, łabędzie, czaple, a także krążące nad wodą drapieżniki – błotniaki stawowe i bieliki. Dużym przeżyciem jest sam spacer po kładkach nad łanami turzycowych łąk, przejściowym torfowiskiem „Splawy” z bagienną brzeziną i bardzo charakterystycznym dla poleskich mokradel olsem kępkowo-dolinkowym, szczególnie atrakcyjnym wczesną wiosną. W takim środowisku mamy spore szanse na spotkania z łosiem, żurawiem, bobrem czy żółciem błotnym.

Wiosna w Poleskim Parku Narodowym – ścieżka Splawy (przed modernizacją). fot. Sławomir Wróbel

NOWA TURYSTYCZNA MARKA KRASZCZADY

TAJEMNICZY ZAMEK I PIRAMIDA

Ruina zamku w Krupem to jeden z największych tego typu obiektów w województwie. Mimo zniszczenia i zapomnienia, nadal zaskakuje skalą założenia dawnej obronnej rezydencji. Dodatkowym atutem miejsca jest związek z rodem Orzechowskich, którzy w niedalekiej wsi Krynica pozostawili drugi, jeszcze bardziej tajemniczy obiekt – kaplicę grobową w kształcie piramidy.

Oba obiekty położone są na pieszym szlaku turystycznym, nazwanym „ariańskim” (o dł. 64 km, oznakowanym w kolorze żółtym), który przebiega przez Działy Grabowieckie i Pagóry Chełmskie, łącząc wiele historycznych miejsc, w tym: Skierbieszów, Surhów, Krasnystaw, Krupę, Krynica, Rejowiec Fabryczny i Pawłów, związanych m.in. z różniewiczymi rodami Orzechowskich i Rejów. Dziś, zarówno Krupę z ruinami zamku Orzechowskich, jak i Krynica z grobową kaplicą - piramidą na tzw. „Ariańskiej Górze”, powinny być wydobyte z zapomnienia i udostępnić turystom jako jedna z głównych atrakcji powiatu krasnostawskiego i nowej Turystycznej Marki „Kraszczady”. W poprzednich wydaniach naszego kwartalnika prezentowaliśmy ten obszar stanowiący część Wyżyny Lubelskiej i wyróżniający się bardzo zróżnicowanym krajobrazem wzgórz i wzniesień, poprzecinanych licznymi zalesionymi

wąwozami i dolinami rzek. Malowniczy teren, porównywany z Bieszczadami, zyskał przed kilkunastu laty nieoficjalną nazwę Kraszczady. Od 2024 roku trwają prace nad utworzeniem nowej Turystycznej Marki „Kraszczady”, a w projekt zaangażowanych jest wielu partnerów samorządowych i biznesowych, a także Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego oraz Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna.

PAWEŁ ORZECZOWSKI

Krupę i sąsiadujące z tą wsią Krupiec i Ostrów Krupski to rodowe włości Krupskich (z Jerzym Krupskim, wojewodą bełskim, dworzaninem i dyplomatą Jagiellonów), które w XVI w. stały się własnością Orzechowskich, pochodzących prawdopodobnie z Orzechowa na Polesiu

Lubelskim i mających już inne posiadłości w woj. lubelskim i ziemi chełmskiej, włącznie z Piaskami i Dorohuskim.

Najwybitniejszym przedstawicielem rodu był Paweł Orzechowski herbu Rogala (ok. 1550-1612), syn Jana Orzechowskiego – podkomorzego i kasztelana chełmskiego i Barbary z Korczmińskich z Nowosiółek. Po zdobyciu wykształcenia za granicą, m.in. w Niemczech, robił błyskotliwą karierę, wykorzystując wiedzę, ale także rodzinne koneksje. Jego wielkim promotorem i przyjacielem był Jan Zamoyski, skoligacony z Orzechowskim za sprawą jego siostry Anny, która była macochą wielkiego kancлера i hetmana koronnego.

Paweł Orzechowski wraz z Zamoyskim uczestniczył w poselstwach do Francji i Siedmiogrodu, skąd pochodzili pierwsi elekcjoni królowie Polski – Henryk Walezy i Stefan Batory. Jako wierny stronnik Zamoyskiego udał się wraz z nim do Gdańska na powitanie kolejnego króla – Zygmunta III Wazy. W budowaniu kariery i dobrych relacji na hetmańskim i królewskim dworze, a także wśród szlachty nie przeszkodziło mu odmienne wyznanie – pochodził z rodziny kalwinów, a w 1570 roku przeszedł do braci polskich. Orzechowski był marszałkiem sejmików chełmskich i wielokrotnie reprezentował Ziemię Chełmską jako poseł na Sejmie Rzeczypospolitej. Piastował też wiele urzędów, w tym starosty suraskiego i podkomorzego chełmskiego.

Do majątku odziedziczonego po ojcu dodawał kolejne nieruchomości, dochodząc pod koniec życia do znacznej fortuny w postaci trzech miast (Betzyce, Piaski i Rejowiec), 27 wsi, kilku kamienic w Lublinie i Zamościu, spichlerza nad Wieprzem oraz parceli w Warszawie. Najwięcej uwagi poświęcał

Ruiny zamku w Krupem, fot. Michał Lenart

fot. Michał Lenart

jednak rozwojowi dóbr w tzw. kluczu krupskim, włącznie z rozbudową zamku, który nabył w 1577 roku.

RENESANSOWA REZYDENCJA

W Krupem Orzechowski powiększył zamek i przebudował w okazałą rezydencję o charakterze fortalicy. W latach 1604-1608 do zachodniego skrzydła mieszkalnego dobudowano nowe od południa, w amfiladowym układzie pomieszczeń w modnym duchu manieryzmu – każda z kolejnych sal była większa od poprzedniej, a układ zamknięta sala największa, z dużym oknem na osi przejścia przez wszystkie pomieszczenia. Nowe trendy były widoczne też w fasadzie południowozachodniej, której znaczną część stanowiła wysoka ozdobna attyka.

Dwa piętrowe skrzydła mieszkalne tworzyły, razem z wysokimi kurtynowymi murami, regularny czworobok z wewnętrznym dziedzińcem, chroniony od zachodu i północy rozlewiskiem rzeki Bzdurki, a od wschodu i południa fosą, za którą było podzamcze, także otoczone murami i wodą z rzecznej zalewy i fos, bronione dodatkowo narożnymi bastcjami, mieszczącymi stanowiska strzelnicze i artyleryjskie.

Zamek w Krupem został częściowo zniszczony w 1656 roku podczas oblężenia Szwedów, a dekadę później całe podzamcze i część zamkowych murów strawił pożar. Kolejni właściciele Rejowie podnieśli go wprawdzie z ruin, ale w roku 1794 spłonął ponownie i popadł w nieodwracalną ruinę. Prace zabezpieczające ruinę przeprowadzone zostały w latach 60. XX w. Pomimo zachowania tylko części budowli, w tym ścian

zamkowych skrzydeł i jednej bastcji, ruina w Krupem zachwyca malowniczą lokalizacją nad wodą i świadczy o dawnej wielkości renesansowo-manierystycznej rezydencji obronnej oraz aspiracjach jej fundatora.

do niej dojeżdżać oznakowaną leśną ścieżką. Na generalny remont i lepsze udostępnienie turystom czeka jednak nadal ruina w Krupem.

Adam Niedbał

PIRAMIDA NA GÓRZE

Paweł Orzechowski jako innowierca nie miał szans na pochówek w kościelnej ziemi, stąd pomysł, by na miejsce spoczynku wybrać odosobnione wzniesienie, symbolizujące górę jako szczególne miejsce przymierza Boga z człowiekiem. Wybór padł na tzw. „Łysą Górę”, zwaną też „Ariańską”, w okolicy wsi Krynica. Najwyższe wzniesienie Pagórów Chełmskich (290 m n.p.m.), widoczne było ze wszystkich ważnych miejsc krupskiego klucza – zamku w Krupem, miasta Rejowiec i portu na Wieprzu w Stężycy.

Orzechowski, zgodnie z intelektualnymi i religijnymi prądami Odrodzenia, wybudował kaplicę w kształcie wysokiej piramidy (ostrostup na prostokątnej podstawie), kryjącej, tak jak samo miejsce posadzenia, mnóstwo tajemnic. Naukowcy przeliczają wymiary i proporcje budowli, odzwierciedlające znaną w architekturze i sztuce zasadę złotego podziału. Inni szukają inspiracji i podobieństw w piramidalnych obiektach, powstałych na ziemiach polskich i za granicą. Jednym z nich jest kaplica grobowa w Beresteczku zbudowana przez księcia Aleksandra Prońskiego, znanego Orzechowskiemu z poselskiej wyprawy do Francji w celu sprowadzenia do Polski króla Walezego.

W XX w. „Ariańska Góra” zarosła gęstym lasem i zabytek stał się niewidoczny. W ostatnich latach kaplica przeszła remont i można

Piramida w Krynicy, fot. Michał Lenart

TROPEM SÓW NA LUBELSZCZYŹNIE

Cisza zimowego wieczoru, światła latarek i nagle, gdzieś spośród wysokich drzew, rozlega się charakterystyczne pohukiwanie. Tak wyglądały nocne wyprawy zorganizowane w lutym tego roku przez Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych. Spotkania odbywały się w różnych miejscach regionu i łączyły krótkie prelekcje z nocnymi spacerami w terenie.

NOCNE POHUKIWANIA

W tegorocznych wydarzeniach z cyklu „Nocne pohukiwania” uczestniczyły 342 osoby, wśród których byli pasjonaci i fotografowie przyrody, rodziny z dziećmi i początkujący, których przyciągnął oryginalny charakter tej zimowej akcji. Uczestnicy słuchali nagrań głosów sów, oglądali muzealne eksponaty i rozpoznawali poszczególne gatunki, by później, podczas spacerów spróbować odnaleźć je w naturalnym środowisku.

W LASACH I NA ZAMKU

W pierwszym spotkaniu, które odbyło się 6 lutego w Ostoi Konia Biłgorajskiego w Szklarni, wzięło udział 30 osób. Wydarzenie przygotował Oddział ZLPK w Janowie Lubelskim. Rozmowy o sowach przeplatały się z prezentacją ich niezwykłych przystosowań

do nocnego życia. Duże zainteresowanie wzbudziła możliwość obejrzenia z bliska ptasich piór – to właśnie ich specyficzna budowa pozwala socom latać niemal bezszelestnie.

Kolejne spotkanie, z udziałem 62 osób, odbyło się 7 lutego na terenie Muzeum Zamku w Janowcu. Wśród słuchaczy nie

brakowało fotografów przyrody, którzy dzielili się własnymi historiami z nocnych obserwacji. Podczas spaceru w okolicy zamku udało się zobaczyć sowy dwóch gatunków – płomykówkę i puszczyka.

W BRZEŹNIE I KONSTANTYNOWIE

13 lutego zorganizowano dwa spotkania – w Brzeźnie i Konstantynowie. Uczestnicy pierwszego odwiedzili najpierw Ośrodek Edukacyjno-Muzealny w Brzeźnie, a po wprowadzeniu w świat sów wyruszyli do Lasu Żalińskiego w Chełmskim Parku Krajobrazowym. Spacer po zmroku z latarkami w rękach był okazją do pierwszych prób rozpoznawania głosów sów w terenie.

Tego samego dnia wydarzenie odbyło się również w Konstantynowie. Spotkanie, przygotowane przez ZLPK we współpracy ze Szkołą Podstawową im. Adama Mickiewicza w Konstantynowie, poprzedziły konkursy dla uczniów: plastyczny „Sowa w krajobrazie” oraz techniczny na projekt budki dla sowy. Dyrektor ZLPK Paweł Łapiński opowiedział uczestnikom spotkania o inwentaryzacji sów w Skierbieszowskim Parku Krajobrazowym. A potem wszyscy udali się na nocny spacer po zabytkowym parku, by nasłuchiwać sowych pohukiwań.

Uczestnicy „Nocnych pohukiwań” w Szklarni w Lasach Janowskich, fot. Jolanta Kiszka

PUSZCZYKI GÓRĄ

Te najpopularniejsze polskie sowy zdominowały spotkania w większości miejsc odwiedzanych w ramach tegorocznych „Nocnych pohukiwań”. Uczestnicy wydarzenia 20 lutego w Niemienicach, na terenie projektowanego Kraszczadzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, mogli usłyszeć aż pięć tych sów. Około 30 osób odbyło spacer o długości ok. 2,5 km w pobliżu rezerwatu „Wodny Dół”, podczas którego towarzyszyły im charakterystyczne mocne pohukiwania puszczyków.

20 lutego odbyło się także spotkanie w Szczepieszynie, zorganizowane przez Oddział ZLPK w Zamościu. Uczestnicy zgromadzeni w Miejskim Domu Kultury mieli okazję dowiedzieć się więcej na temat głosów sów, biorąc udział w podchwyliwym quizie, w którym odgadywali, czy odtworzony głos należy do sowy, czy innego zwierzęcia. Po prelekcji grupa wyruszyła na spacer w okolicach Topólczy, a kilkukilometrowa nocna wyprawa zakończyła się sukcesem – sowy nie tylko dawały wyjątkowe popisy wokalne, ale też pokazały się uczestnikom.

Finał cyklu odbył się 27 lutego w Muzeum Wsi Lubelskiej. Podczas spotkania dyrektor ZLPK Paweł Łapiński opowiadał o przygotowaniach z nocnych inwentaryzacji sów w parkach krajobrazowych, a Michał Zieliński z Oddziału ZLPK w Lubartowie przybliżył gatunki sów występujących w Polsce, przekazując mnóstwo wiedzy z biologii i zwyczajów tych ptaków. Po części teoretycznej uczestnicy wyruszyli na nocny spacer. W pobliżu cerkwi w Tarnoszyne odezwał się puszczyk, którego pohukiwanie niesło się nad muzealnymi zagrodami.

Patryk Zarzycki,
ZLPK Oddział w Zamościu

Puszczyk, fot. archiwum ZLPK

TERENOWA AKCJA ZLPK

GŁOWIASTE WIERZBY KRASZCZAD

Wierzba głowiasta nie jest specjalnym gatunkiem czy odmianą wierzby, tylko formą drzewa ukształtowaną ręką człowieka. Takie drzewa są od wieków charakterystycznym elementem krajobrazu polskiej wsi, który warto chronić.

W końcu lutego 2026 r. w ramach „Dni Wierzby Głowiastej” odbyła się akcja czynnej ochrony wierzb na terenie projektowanego Kraszczadzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W pracach usuwania i sprzątnięcia pędów wzięli udział pracownicy Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych Oddział w Chełmie oraz Urzędu Gminy Gorzków, a także inne chętne osoby z tej gminy. Akcję wsparli: Marcin Szewczak – Członek Zarządu Województwa Lubelskiego i Piotr Cichosz – Wójt Gminy Gorzków.

Wzdłuż drogi z Wielkopola do Wiśniowa, tuż przy gorzkowskich stawach, słychać było piły i sekatory. Poprzez ogłowienie części szpaleru wierzb przywrócono tradycyjny element ginącego krajobrazu wsi.

Do uzyskania oczekiwanego kształtu wierzby najczęściej wykorzystuje się drzewa z gatunku wierzba krucha (*Salix fragilis*) i wierzba biała (*Salix alba*). W wyniku regularnego ogławiania, czyli usuwania wszystkich pędów z wierzchołka drzewa na stałej wysokości, pień przyrasta, tworząc specyficzne zgrubienie zwane wierzbową głową.

Poza walorami krajobrazowymi i kulturowymi, ważny jest również czynnik przyrodniczy, bo wierzbową „głową” staje się tętniącym życiem mikrokosmosem. Na skutek naturalnego próchnienia oraz pracy dzięciołów w miękkim drewnie powstają liczne dziuple i szczeliny, które są bezcennym schronieniem dla różnych gatunków zwierząt. Na typowo rolniczych terenach projektowanego Kraszczadzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu malownicze szpalery wierzb głowiastych są siedliskiem ptaków (dzięcioły, sikory, dudki, sowy pójdzki, mazurki, szpaki), owadów (trzmiele, ale też np. rzadka i zagrożona pachnica dębowa), a także ssaków (ukrycia w popękanych pniach wykorystują drobne gryzonie oraz jeże i zające). W dobie zmian klimatu ogłowiona wierzba pełni funkcję naturalnego magazynu wody i życia. Jej rozłożysta korona chroni glebę przed wysychaniem, a gęste pędy (wiklina) stanowią bazę pokarmową dla zapylaczy. Czynna ochrona wierzb w Kraszczadach to nasza odpowiedzialność za zachowanie dziedzictwa, które bez ludzkiej ręki bezpowrotnie by zniknęło. Mamy nadzieję, że nasze wspólne działania pozwolą zachować charakterystyczny symbol w krajobrazowej mozaice polskiej wsi, chroniąc przy tym liczne gatunki ptaków, owadów i innych zwierząt związanych z krajobrazem rolniczym.

Kamil Taras,
ZLPK Oddział w Zamościu

GATUNEK ROKU 2026 LUBELSKICH PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

Choć większość osób kojarzy chomiki z niewielkimi, puchatymi pupilami, w polskich krajobrazach nadal jeszcze żyje ich dziki krewniak – chomik europejski (*Cricetus cricetus*). Barwny, odważny i zaskakująco duży, niegdyś powszechny na polach, jest jedynym żyjącym obecnie gatunkiem chomika, który występuje w Europie w stanie dzikim.

Chomik europejski, fot. Elżbieta Krysińska

CHOMIK EUROPEJSKI

Niestety jego przyszłość jest bardzo niepewna, już w 2020 roku Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody (IUCN) uznała chomika europejskiego za gatunek krytycznie zagrożony wyginięciem w całym zasięgu występowania, a w roku 2024 gatunek ten uzyskał taki status w całej Europie. Prognozy wskazują, że może wyginąć między 2038 a 2050 rokiem.

Jeszcze w latach 70. XX wieku chomik europejski obejmował swoim zasięgiem prawie całą centralną i południową Polskę. W ciągu 30 lat obszar jego występowania zmniejszył się do 25%. Gatunek zniknął z województw: podlaskiego, łódzkiego, wielkopolskiego i lubuskiego. Zachował się w południowej i południowowschodniej części kraju, a stosunkowo liczne stanowiska znajdują się jeszcze w województwach: lubelskim, podkarpackim, świętokrzyskim i małopolskim, natomiast znacznie mniejsze, izolowane populacje żyją w: śląskim, opolskim i dolnośląskim, a także w niektórych miastach, m.in. Lublinie, Krakowie, Jaworznie, Siemianowicach Śląskich.

KOLOROWY, NIE DO POMYLENIA

Chomik europejski wyróżnia się wyglądem, który trudno pomylić z jakimkolwiek innym gryzoniem. Jest reprezentantem tzw. chomików dużych i jest największym w rodzinie chomikowatych. Dorosły osobnik mierzy ok. 30 cm długości i waży 500 - 800 g. Jego krępe ciało barwią rude boki i grzbiet, białe plamy na łapach i pysku oraz czarne podbrzusze. To właśnie ten niezwykle kontrastowy „strój” sprawił, że często określa się go mianem najbardziej kolorowego ssaka Europy. Ten barwny zwierzak o nocnych zwyczajach posiada, typowe dla chomików, obszerne torby policzkowe, które służą głównie do przenoszenia pokarmu. Zaniepokojony staje słupka, nadyma policzki i wydaje charakterystyczne odgłosy przypominające skrzeczenie lub szczekanie, dlatego też dawniej nazywany był: chomem, skrzeczkiem, reczkiem, ziemnym pieskiem czy też zimnym pieskiem (znanych jest kilkadziesiąt regionalnych nazw).

PODZIEMNE POKOJE

Chomik preferuje tereny z układem wąskich pól uprawnych gdzie dominują gleby lessowe i czarnoziemy – aby w norze było sucho i ciepło, a miedze dzielące pola pozwalały na bezpiecznie przemieszczanie. Od lat związany z polską wsią, stał się elementem naszej rodzimej przyrody.

Chomiki europejskie kopią imponujące systemy nor – prawdziwe podziemne „apartamenty”, do których prowadzą dwa rodzaje wlotów: poziomy, przed którym na powierzchni gruntu usypany jest widoczny kopiec ziemi, oraz jeden lub kilka pionowych (asekuracyjnych), które zapewniają szybką ucieczkę w przypadku zagrożenia. Głęboko – nawet do 2 metrów pod ziemią, znajdują się: komora gniazdowa, latryny i spichlerze.

OD WIOSNY DO JESIENI

Sezon aktywności chomików europejskich trwa od kwietnia do początku października. Wraz z nastaniem wiosny samce i samice

poszukują partnerów na krótki okres godów. Poza okresem łączenia się w pary zwierzęta te żyją samotnie. Kiedy na świat przychodzą młode, samiec pozostawia wychowanie potomstwa samicy. Już po 25-30 dniach uczą się one samodzielnego życia.

Od drugiej połowy sierpnia gryzonie te ograniczają swoją aktywność, chociaż samice zwykle są aktywne do połowy września., a w październiku spotkać można jeszcze osobniki urodzone w danym sezonie, zwłaszcza z drugiego miotu. Muszą one w stosunkowo krótkim czasie wykopać swoje własne zimowe nory i zgromadzić odpowiednią ilość zapasów. Dlatego też istotne jest, aby okres pomiędzy zniwami a orką rolnicy mogli maksymalnie wydłużyć i dać im szansę na przeżycie.

Przed nadejściem zimy lub przy złej pogodzie chomiki zamykają wejścia do swoich nor „zatyczką” z błota i słomy. W okresie między listopadem a marcem przesypią większość zimy, obniżając temperaturę swojego ciała, lecz nie jest to typowa hibernacja. Co jakiś czas budzą się i pożywają zgromadzonymi zapasami.

Przeciętnie jeden osobnik gromadzi 2-3 kg pokarmu, głównie ziarna zbóż. Takie żywieniowe zwyczaje nie przysparzają chomikom sympatii, szczególnie ze strony rolników.

ZAGROŻENIA

Traktowanie chomika europejskiego jako szkodnika, celowe trucie i zabijanie, zalewanie nor i bezpośrednie odłowienie stanowią często nadal są przyczyną zmniejszania populacji i wymierania gatunku.

Kryzys pogłębiają także postępujące zmiany klimatyczne oraz zmieniające się metody gospodarki rolnej. Przyspieszony okres żniw i wcześniej zaorane pola, powodują, że chomiki nie mają czasu zebrać odpowiedniej ilości pożywienia i na bieżąco zużywają już to zebrane. Dodatkowo niestabilność zim powoduje, że proces hibernacji nie przebiega prawidłowo. Okresy wybudzania stają się coraz dłuższe, a zgromadzone zapasy szybko ulegają wyczerpaniu.

Szkodliwe są zmiany w strukturze upraw, zanik miedz, zalesianie terenów porolnych i zwiększanie areалу nieużytków. Gatunek, który przez tysiące lat świetnie przystosował się do życia na europejskich polach, obecnie przestał nadążać za tempem zachodzących zmian.

Waleczny chomik nie jest też w stanie obronić się przed inwestorami, ciągle postępującą urbanizacją oraz rozwojem dróg, które często powodują fragmentację i niszczenie siedlisk oraz izolację populacji.

WSKAŹNIK EKOSYSTEMU

Czasem rola konkretnego gatunku w ekosystemie nie jest wyrazista ani jednoznaczna i trudna do zauważenia. Z badań wynika, że przy budowaniu nor, chomik potrafi wydobyć ok 1m³ ziemi, a drążąc podziemne korytarze, miesza i przemieszcza substancje z głębokich warstw w glebie, co ma pozytywny wpływ na rośliny uprawne. Dodatkowo nory stanowią schronienie dla licznych bezkręgowców i mikroorganizmów, które biorą udział w procesie tworzenia substancji organicznej gleby, a niezamieszkałe korytarze są cennym rezerwuarem wody.

Chomik europejski jest gatunkiem wskaźnikowym, co oznacza, że jego obecność świadczy o dobrej kondycji ekosystemu, a spadek jego liczebności wskazuje na niekorzystne zmiany. Jako mieszkaniec pól odgrywa ważną rolę w równowadze biologicznej – reguluje liczebność owadów i drobnych bezkręgowców, które też są składnikami jego codziennej diety, a sam jest źródłem pokarmu dla drapieżników.

Chomik europejski wymiera w bardzo szybkim tempie i jego ochrona musi ruszyć jak najszybciej, gdyż najbliższe kilka lat jest kluczowe dla jego przetrwania w Polsce i na Lubelszczyźnie. W ramach roku chomika europejskiego zaplanowaliśmy w ZLPK szereg działań. Chcemy w terenie

monitorować, dokumentować i chronić jego siedliska, a także prowadzić działania informacyjne i edukacyjne mające na celu lepsze poznanie, zrozumienie i ochronę tego zagrożonego gatunku.

Małgorzata Bielecka
ZLPK Oddział w Zamościu

ZWIERZĘ ROKU 2026

Chomik europejski zwyciężył w ogólnopolskim plebiscycie „Zwierzę Roku 2026” zorganizowanym przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Zwierzęta do plebiscytu zgłosiły parki narodowe, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska oraz Departament Edukacji i Komunikacji w MKiŚ, a głosowanie internetowe odbyło się w grudniu 2025 i styczniu 2026 r. W sumie internauci oddali ponad 33 tys. głosów, z których aż 10,6 tys. zdobył chomik europejski zgłoszony przez Roztoczański Park Narodowy. Na podium znalazły się jeszcze ryś euroazjatycki (4561 głosów) i wilk szary (4020). Kolejne miejsca zajęły: bóbr europejski, zimorodek, wodniczka, łos euroazjatycki, żuraw, żółw błotny oraz niedźwiedź brunatny.

Chomik europejski, fot. Wojciech Golec

Chomicza rodzina, fot. Wojciech Golec

BEZCENNE OBSZARY WODNO-BŁOTNE

Badanie obszarów wodno-błotnych wschodniej Polski od lat stanowi ważny nurt działalności naukowej Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS oraz istotny przedmiot ochrony dla Służby Lubelskich Parków Krajobrazowych. Wspólna organizacja Światowego Dnia Mokraდეł jest wyrazem potrzeby popularyzacji wiedzy, integracji zaangażowanych środowisk oraz budowania świadomości znaczenia mokradeł dla klimatu, gospodarki wodnej i zachowania bioróżnorodności.

Rokrocznie 2 lutego obchodzimy Światowy Dzień Mokraდეł, który został ustanowiony na pamiątkę uchwalenia Konwencji Ramsarskiej (1971 r.). Stanowi ona jedyny międzynarodowy dokument skupiający się wyłącznie na ochronie obszarów wodno-błotnych. Konwencja wśród tych obszarów wymienia zarówno bagna, torfowiska, jak i zbiorniki wodne oraz tereny położone w strefie nadbrzeżnej mórz i oceanów. Wspólną ich cechą jest woda, której odpowiednia ilość decyduje o dobrej kondycji ekosystemów.

ROLA MOKRADEŁ W ŚRODOWISKU

Obecnie wiele mówi się o globalnym ociepleniu, jednak zbyt często pomija się znaczenie obszarów wodno-błotnych dla właściwego funkcjonowania systemu klimatycznego na Ziemi. Jedną z ich kluczowych funkcji jest przechwytywanie i magazynowanie dwutlenku węgla, który należy do gazów cieplarnianych odpowiedzialnych za zmiany klimatu.

Tymczasem torfowiska, które stanowią za ledwie 3% obszarów lądowych, magazynują dwukrotnie więcej węgla glebowego niż lasy, które porastają 30% lądów. Oczywiście warunkiem ich skutecznego i poprawnego funkcjonowania, jest odpowiedni stopień nawodnienia, w przeciwnym wypadku – wyschnięte i zdegradowane torfowisko

staje się bombą emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

Magazynowanie węgla to nie jedyna funkcja mokradeł. Nie bez przyczyny obszary wodno-błotne nazywamy również sprzymierzeńcami w walce ze skutkami zmian klimatu. Mokraდეł mogą łagodzić negatywne skutki zjawisk ekstremalnych, jakimi są np. powodzie czy susze. Często porównuje się je do gąbki, ponieważ gromadzą nadmiar wody w okresach, gdy występuje jej nadwyżka, a oddają wtedy, gdy mamy do czynienia z jej deficytem.

Nie możemy zapominać również o tym, że mokradeł to siedliska dla wielu rzadkich gatunków, które tylko tam znajdują warunki odpowiednie do życia. Szacuje się, że obszary wodno-błotne stanowią dom dla około 40% wszystkich gatunków roślin i zwierząt na świecie. Wiele z nich może funkcjonować jedynie w specyficznym, wąskim spektrum warunków środowiskowych. Wszelkie zmiany związane np. z przesuszeniem, eutrofizacją siedliska czy sukcesją drzew i krzewów na torfowiska skutkują spadkiem populacji, a w konsekwencji zanikiem „mieszkańców” mokradeł.

MŁODZIEŻ, STUDENCI, PRAKTYCY I NAUKOWCY

Od wielu lat Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych w ramach obchodów Światowego Dnia Mokraდეł organizuje szereg

przedsięwzięć upowszechniających wiedzę o funkcjonowaniu i ochronie obszarów wodno-błotnych. Tegoroczny Światowy Dzień Mokraდეł, przebiegający pod hasłem: „Mokraდეł i wiedza tradycyjna: celebrowanie dziedzictwa kulturowego”, już po raz trzeci ZLPK zorganizował we współpracy z Instytutem Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS, kierując się ideą „razem możemy więcej”.

30 stycznia 2026 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS w Lublinie odbyły się obchody Światowego Dnia Mokraდეł, tym razem skierowane przede wszystkim do młodzieży szkół średnich. W wydarzeniu wzięło udział około 200 uczniów ze szkół w Lublinie, Świdniku, Dęblinie, a w organizację wydarzenia, oprócz głównych inicjatorów z INOZIŚ UMCS i ZLPK, zaangażowali się członkowie Sekcji Briologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego oraz studenci UMCS z kierunków: geografia, geoinformatyka, gospodarka przestrzenna, geografia wojskowa i zarządzanie kryzysowe oraz turystyka i rekreacja. W spotkaniu wzięli udział też przedstawiciele Poleskiego Parku Narodowego, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, Regionalnej Dykcji Ochrony Środowiska oraz Departamentu Środowiska i Zasobów Naturalnych UMWL. Obchody Światowego Dnia Mokraდეł 2026 otworzyli: dr Jolanta Rodzoś, prof. UMCS – dziekan Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS oraz Paweł Łapiński – dyrektor ZLPK.

BAGNA I LUDZIE

Sesję wykładową referatem „Bagna i ludzie – kiedyś, teraz i w przyszłości” rozpoczął wybitny specjalista zajmujący się problematyką terenów podmokłych – dr hab. Wiktor Kotowski, prof. Uniwersytetu Warszawskiego, reprezentujący Centrum Ochrony Mokradeł. Kolejną prelekcją, którą wygłosili: dr Grażyna Szymczak (Ogród Botaniczny UMCS), dr hab. Stanisław Chmiel prof. UMCS, dr Joanna Sposób, dr Katarzyna Mięsiak-Wójcik (Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS), poruszyła ważny i coraz popularniejszy temat mokradeł miejskich jako elementu adaptacji miast do zmian klimatu. Autorzy przedstawili działania badawcze i aplikacyjne prowadzone w ramach projektu „WaterGardens” realizowanego z udziałem UMCS, a finansowanego z programu Interreg Polska-Ukraina.

Sesję zakończyła dyskusja o roli młodych w ochronie mokradeł, do której zachęciło powołanie – 21 stycznia 2026 r. – Młodzieżowego Punktu Kontaktowego Konwencji Ramsarskiej w Polsce. Rozmowę z prowadzącym punktem Michałem Szczepańskim przeprowadziła studentka geografii i członkini Studenckiego Koła Naukowego Geografów – Maja Brzózka. Michał Szczepański jest studentem międzynarodowych studiów magisterskich w ramach programu Erasmus+ Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Kopenhaskiego. Specjalizuje się w badaniu ekologii torfowisk, w tym szczególnie biogeochemii torfowisk niskich.

NAUKA PRZEZ DOŚWIADCZENIE

Istotną częścią wydarzenia były zajęcia warsztatowe. Uczniowie uczestniczyli m.in. w quizach przyrodniczych, warsztatach

Młodzież czynnie uczestniczyła w praktycznych zajęciach, m.in. w warsztatach botanicznych, fot. Michał Zembrzycki

botanicznych, odonatologicznych i laboratoryjnych, komputerowych analizach GIS i danych satelitarnych programu Copernicus, a także w warsztatach poświęconych czynnej ochronie mokradeł. Zajęcia przygotowali i prowadzili edukatorzy z Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych, pracownicy i studenci UMCS, a także przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie oraz Sekcji Briologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Uczniowie mieli też możliwość sprawdzenia swojej wiedzy o obszarach wodno-błotnych w konkursie „W krainie bagien i moczarów”, przygotowanym przez Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych. Spośród 30 uczestników wybrano siedmiu laureatów.

CZYNNA OCHRONA ZAGROŻONEGO GATUNKU

Styczeniowa sesja na UMCS nie była jedynym wydarzeniem, bo w programie tego rocznych obchodów Światowego Dnia

Mokradeł znalazły się również praktyczne zajęcia terenowe. Odbyły się w marcu w rezerwacie Bagno Serebryskie w Chełmskim Park Krajobrazowym. Grupa przyrodników z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej oraz z Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych wzięła udział w czynnej akcji ochrony jęczyczki syberyjskiej. Prace terenowe nadzorowali specjaliści z Ogródu Botanicznego UMCS.

Jęczyzka syberyjska (*Ligularia sibirica*) to bardzo rzadka roślina nierozerwalnie związana z mokradłami. Występuje tylko na sześciu stanowiskach w Polsce, w tym na Bagnie Serebryskim. Czynna ochrona tego zagrożonego gatunku polega na stałym monitorowaniu stanowisk i przywracaniu im właściwych warunków siedliskowych, m.in. poprzez koszenie torfowisk (i osłabianie wzrostu innych bardziej ekspansywnych roślin) oraz działania na rzecz poprawy nawodnienia. W ostatnich latach prowadzona jest również akcja wysadzania sadzonek jęczyczki do wybranych naturalnych stanowisk.

Tekst przygotowali członkowie komitetu organizacyjnego ŚDM 2026 w Lublinie, w składzie: Alicja Sulima (ZLPK), Katarzyna Mięsiak-Wójcik, Magdalena Suchora, Sylwester Wereski, Jakub Skibiński (UMCS).

Jęczyzka syberyjska, fot. Marta Sapko, archiwum ZLPK

SPOTKANIA Z KUCHNIĄ REGIONALNĄ

foto: Michał Lenart

Kolejne trzynaście produktów z województwa lubelskiego trafiło na ogólnopolską Listę Produktów Tradycyjnych. To zestaw bardzo różnych smakowo potraw, odzwierciedlających lokalne tradycje i materialne możliwości mieszkańców różnych miejsc naszego rozległego regionu.

KLUSKI KUDŁATE, ŚWIEŻONKA I..

O bok popularnych na wsi pierogów, klusek i zup, przygotowujących z najbardziej dostępnych produktów, jak ziemniaki, kapusta, buraki, mąka i olej, są też zdecydowanie bardziej bogate potrawy z mięsa i ryb.

Obecnie na Liście Produktów Tradycyjnych prowadzonej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi znajduje się już 286 wyrobów z Lubelszczyzny. Pod tym względem nasz region jest już od kilku lat krajowym liderem. W 2024 roku na listę wpisano 11 produktów z Lubelskiego, a w ubiegłym roku aż 13.

28 stycznia 2026 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego odbyła się uroczystość podsumowująca to wydarzenie. Wicemarszałkowie Piotr Breś i Marek Wojciechowski wręczyli okolicznościowe grawerony przedstawicielkom Kół Gospodyń Wiejskich i przedsiębiorstw gastronomicznych, które zgłosiły potrawy na ministerialną listę.

– Pierwsze miejsce to zasługa zaangażowania KGW i przedsiębiorców, którzy dbają o tradycję i jakość naszej żywności. Żeby

dany wyrób znalazł się na Liście Produktów Tradycyjnych, jego pomysłodawcy muszą potwierdzić to przynajmniej 25-letnią tradycją wytwarzania i obecnością na stołach województwa lubelskiego. Dziękuję wszystkim osobom za wkład w tę inicjatywę – powiedział wicemarszałek Marek Wojciechowski.

Wśród 13 wyrobów, które w 2025 roku zostały wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych, znalazły się: mieszek z Bełżyc, pierogi podrobowe lubelskie, pierogi z siemieniem konopnym, szare kluski kudłate, paszтет z Moroczyna, paszтет bronicki, świeżonka staropolska ze Stefankowic, zalewajka z Gór Opolskich, boszcz na zakwasie, kapuśniak z burakiem cukrowym i ziemniakami z Leonina, szczupak smażony z Kępy Gosteckiej oraz wędzony jesiotr i karp z gospodarstwa rybackiego „Pustelnia”.

Województwo lubelskie potwierdza też swój kulinarny prymat w corocznym Konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”. W ubiegłorocznym finale 24. edycji w Poznaniu reprezentanci naszego województwa zdobyli sześć kulinarnych „Perel”, a łącznie Lubelskie ma na swoim koncie już 97 tych prestiżowych nagród.

MIESZEK Z BEŁŻYC

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez restaurację Stary Młyn w Bełżycach. Mieszek to odmiana pieczonego pasztecika z ciasta sporządzonego na bazie mąki pszennej, masła i ziemniaków. Zuwagi na prosty skład oraz szybkość przygotowania, mieszek często stanowił dodatek np. do gorącego czerwonego barszczu. Najlepiej smakuje z farszem z kapusty i jaj. Nadzienie przygotowuje się z poszatkowanej słodkiej kapusty oraz pokrojonych w kostkę ugotowanych jajek i cebuli. Mieszki przed upieczeniem posypuje się czarnuszką.

ZALEWAJKA Z GÓR OPOLSKICH

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Koło Gospodyń Wiejskich „Górowianie” w Górach Opolskich. Niegdyś była to zupa ludzi biednych, gotowana na samych warzywach, nawet bez dodatku kości czy skór zwierzęcych, bardzo postna, której smaku dodawała kiszona kapusta. Tradycja kiszenia tego warzywa jest ciągle żywa w regionie, jednak wiele gospodyń nie uprawia już samodzielnie kapusty, ale kupuje na targu gotową, poszatkowaną. Z przekazów najstarszych mieszkańców Gór Opolskich wynika, że zalewajka miała różne postaci i smaki. Mogła być spożywana bez zaprawiania, lub z mąką zasmażaną na słoninie i cebuli (wówczas mówiono o niej zupa „zapałana”). Najczęściej jednak była gotowana na wywarze z ogona świńskiego z dodatkiem kapusty kiszonej, ziemniaków, marchwi, cebuli i prostych przypraw (liści laurowych, ziela angielskiego, soli i pieprzu).

WĘDZONY JESIOTR Z PUSTELNI

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Gospodarstwo Rybackie Pustelnia w Woli Rudzkiej. Jesiotr od dawna uznawany był za rybę luksusową, cenioną zarówno w Polsce, jak i całej Europie. Naturalna populacja jesiotra bałtyckiego wyginęła już w latach 60. XX wieku, jednak ostatnio, za sprawą gospodarstw rybackich, rozwija się planowa hodowla ryb jesiotrowatych i ich tradycyjnego przetwarzania, w tym wędzenia na gorąco. Wędzony jesiotr z Pustelni oferowany jest w dwóch postaciach – ryby w całości oraz charakterystycznych dzwoneczków o owalnym, podkowiastym kształcie. Przed wędzeniem ryba poddawana jest klasycznej obróbce – patroszeniu, myciu oraz moczeniu w solance, a proces wędzenia odbywa się etapowo, najpierw w niższej temperaturze, a następnie w podwyższonej, co nadaje produktowi niepowtarzalny aromat i trwałość.

BOSZCZ NA ZAKWASIE

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Stowarzyszenie Kobiet „Rogowianki” z Rogowa. To kwaśna zupa, gotowana na zakwasie z buraków ćwikłowych z dodatkiem soli, cukru, wody i pieprzu. Aby sporządzić zakwas, trzeba pokroić buraki, zalać je wodą z przyprawami i odstawić na kilka dni w chłodnym i ciemnym miejscu. W Rogowie zakwas przyrządzany był z dodatkiem buraka cukrowego zamiast cukru. Uprawa buraków była na lubelskim Powiślu bardzo rozpowszechniona już od XIX w. za sprawą ziemianina Jana Kleniewskiego, który założył także cukrownię i wybudował wąskotorową kolej łączącą zakład z polami. Współcześnie boszcz na zakwasie z buraków ćwikłowych spożywany jest w takiej prostej postaci, ale równie często podawany jest z gotowanym grochem lub fasolą. Po dodaniu kiełbasy i jajka może być daniem wielkanocnym.

PASZTET BRONICKI

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez lokalną masarnię z Bronic koło Nałęczowa. Wypiekany w Bronicach od dawna, wymaga dość czasochłonnego przygotowania, które jednak wynagradza wspaniały smak i wszechstronne zastosowanie. Wieprzowina i drób były – i są do dziś – najchętniej spożywanym mięsem w tej okolicy. Są też podstawą do przygotowania pasztetu bronickiego. Na ogół wykorzystuje się łopatkę wieprzową, dodając podgardle, aby pasztet nie był zbyt „suchy” oraz mięso z ćwiartek kurczaka, które nadaje wyrobowi delikatności.

PIEROGI PODROBOWE LUBELSKIE

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Gminne Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet w Fajslawicach. Pierogi podrobowe to sprawdzony sposób na zagospodarowanie mniej popularnych części zwierzęcej tuszy, podobnie jak doskonale znane w polskiej kuchni flaki, kaszanka czy salceson. Do przygotowania ciasta na pierogi potrzebna jest mąka i woda, a do farszu wykorzystuje się ugotowane i rozdrobnione podroby wieprzowe – płuca, serca, ozory i wątrobę, a także kaszę gryczaną, olej, smalec i przyprawy (majeranek, pieprz, sól).

SZARE KLUSKI KUDŁATE

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Koło Gospodyń Wiejskich „Wszyscy Razem” w Równiankach. To znane od pokoleń i bardzo popularne kluski ziemniaczane, które uzyskują charakterystyczny ciemny kolor poprzez dodanie do ciasta startych surowych ziemniaków. Na co dzień była to potrawa postna, z ciasta przygotowanego z ugotowanych i surowych ziemniaków oraz jajka, dopiero ich omasta (często słonina lub grubo krojony boczek podsmażony z cebulka i czosnkiem) dodaje daniu kaloryczności i wykwintności.

KARP Z PUSTELNI

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Gospodarstwo Rybackie Pustelnia. Kiedyś karp był rybą obecną na stołach podczas Świąt Bożego Narodzenia, a obecnie konsumowany jest przez cały rok. W okolicach Pustelni od lat nie brakuje miłośników karpia, a jego hodowla jest procesem bardzo czasochłonnym. Karpie odławiane są w trzecim roku życia, gdy osiągają wagę 1,5-2 kg. Na kilka miesięcy przed sprzedażą, ryby przetrzymuje się na tzw. „przystawiu” w bieżącej wodzie, aby pozbyły się charakterystycznego zapachu stawowego mułu. Na lubelskim Powiślu hodowla karpia jest bardzo rozpowszechniona, prowadzona w wielu stawach, w tym wielkopowierzchniowych w Woli Rudzkiej (Pustelni), czy w Mazanowie, ale także m.in. w Borowie, Jeżowie, Kluczkowicach, Rybitwach czy Idalinie.

KAPUŚNIAK Z LEONINA

Kapuśniak z burakiem cukrowym i ziemniakami to produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Koło Gospodyń Wiejskich „Leonianki” z Leonina. Wiodącym składnikiem potrawy jest kapusta kiszona, a do jej przyrządzenia wykorzystywano też inne warzywa uprawiane w przydomowych warzywniakach i na polach lubelskiego Powiśla. Taki kapuśniak, prosty w przygotowaniu, ale bardzo pożywny i zdrowy rozpropagowały gospodynie z Leonina zatrudnione jako kucharki i pomoce kuchenne na dworze państwa Kleniewskich w Kluczkowicach. Ważnym dodatkiem do zupy był olej rzepakowy tłoczony na ciepło, który służył do przygotowania wywaru oraz omasty, czyli smażonej cebuli na oleju. Do kapuśniaku podawano ziemniaki ugotowane w mundurkach i polane okrasą.

PIEROGI Z SIEMIENIEM KONOPNYM

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Koło Gospodyń Wiejskich „Marysieńki” z Marysina. Na Lubelszczyźnie uprawa konopi była popularna do połowy XX wieku, kiedy to naturalne włókna konopne wyparte zostały przez tekstylia, a z czasem wprowadzono zakaz uprawy tej rośliny. Mieszkanki Marysina postanowiły przywrócić w regionie tradycję przyrządzania pierogów z siemieniem konopnym w wigilię Bożego Narodzenia. Do przygotowania ciasta potrzebne są: mąka, woda, jajko i olej, a do farszu osolone i namoczone w wodzie siemię konopne. Takie pierogi najlepiej smakują z omastą, którą przyrządza się z posiekanej cebuli i natki pietruszki, wymieszanych z olejem i szczyptą soli. Nasiona, mąka i olej konopny są cenionym składnikiem potraw bezglutenowych i wegańskich.

ŚWIEŻONKA STAROPOLSKA ZE STEFANKOWIC

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Koło Gospodyń Wiejskich „Europejki” w Stefankowicach. Nazwa potrawy pochodzi od sposobu przyrządzenia z najświeższego mięsa, pozyskanego podczas gospodarskiego uboju. Świeżonka, smażona z dodatkiem cebulki i prostych przypraw, była bardzo wyczekiwany poczęstunkiem w dniach świniobicia, które na wsi zdarzały się nader rzadko, z reguły poprzedzały największe święta (Boże Narodzenie i Wielkanoc), wyjątkowe uroczystości rodzinne, a w bardziej zamożnych gospodarstwach także okres żniw czy innych prac polowych. Jako danie obiadowe najlepiej smakuje podawana z ziemniakami i surówkami, które podkreślają jej walory smakowe.

SZCZUPAK SMAŻONY Z KĘPY GOSTECKIEJ

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Koło Gospodyń Wiejskich „Kępianki” w Kępie Gosteckiej. Ryby, przede wszystkim smażone, pojawiały się często na stołach mieszkańców wsi położonej nad Wisłą. Wielu trudniło się na co dzień, a szczególnie w okresie od jesieni do wiosny, rybołówstwem. Wśród złowionych ryb prym wiodły szczupaki, chętnie kupowane przez żydowskich kupców z Opolu Lubelskiego i Solca na szabat. Okoliczni mieszkańcy najczęściej szczupaka smażyli, bo był to najszybszy i najprostszy sposób przygotowania dania. Dawne gospodynie nie eksperymentowały w kuchni, ograniczały się do najprostszych składników, dostępnych w każdym gospodarstwie, jak jajka, mąka, cebula, smalec.

PASZTET Z MOROCZYNA

Produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych przez Koło Gospodyń Wiejskich „Czerwona Jarzębina” w Moroczynie. Starsi mieszkańcy tej wsi pamiętają czasy, gdy w każdym gospodarstwie trzymało się kilka świń, z których przygotowywano kielbasy i inne wyroby masarskie, w tym tradycyjne pasztesy. Do przygotowania pasztetu potrzebne są: szynka lub karkówka, podgardle, wątroba wieprzowa, warzywa (marchew, pietruszka, cebula), przyprawy (pieprz, sól, liść laurowy, ziele angielskie), bułka pszena, suszone grzyby, jajka, smalec, bułka tarta. Paszтет z Moroczyna podawać można na zimno lub ciepło pokrojony w plastry, może też również być wypełnieniem pasztecików z ciasta drożdżowego lub naleśnikowego.

TURNIEJ LAS VEGAS MAYOR'S CUP

Promocja Województwa Lubelskiego pn. „Lubelskie w Nevadzie” to cykliczne wydarzenie związane z wyjazdem reprezentacji województwa lubelskiego w piłce nożnej chłopców na międzynarodowy turniej „Las Vegas Mayor’s Cup”. Tegoroczny turniej był już czwartym z udziałem piłkarzy z naszego regionu.

Reprezentacja Lubelskie Team U13 wystąpiła w „Las Vegas Mayor’s Cup” w dniach od 14 do 16 lutego 2026 r. Ze względu na brak meczu o trzecie miejsce, zespół z Lubelskiego został sklasyfikowany na miejscu 3–4, co stanowi bardzo dobry wynik w silnie obsadzonej, międzynarodowej rywalizacji (w tej kategorii było blisko 110 drużyn).

LUBELSKIE TEAM U13

Województwo Lubelskie reprezentowało 17 zawodników z rocznika 2013 z 10 klubów piłkarskich: Avia Świdnik, BKS Lublin, Górnik Łęczna, KS Lublinianka, Kłos Chelm, LKS Kamionka, Motor Lublin, Orłęta Radzyń Podlaski, Tomasovia Tomaszów Lubelski, Wisła Puławy. Sztab szkoleniowy naszej reprezentacji tworzyli: Kacper Marzec – I trener, koordynator w Motorze Lublin, a wcześniej trener w Legii Warszawa i Piaście Gliwice; Bartosz Duda – II trener, KS Lublinianka oraz Krzysztof Gralewski – prezes Lubelskiego Związku Piłki Nożnej, były piłkarz i trener.

PODSUMOWANIE

3 marca 2026 r. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym odbyła się konferencja podsumowująca z udziałem członka zarządu WL Jarosława Kwaska. – Cieszymy się z występu drużyny z naszego województwa, bo sport jest jedną z najlepszych form promocji, w dodatku w połączeniu z takim sukcesem. To zwieńczenie sezonu tych młodych zawodników i forma nagrody dla najwybitniejszych talentów z naszego regionu. Po

raz kolejny podkreślamy, że inwestowanie w sport młodzieżowy procentuje na przyszłość. Życzę, żeby ci młodzi zawodnicy kiedyś zasilili kadrę naszego kraju – powiedział Jarosław Kwasek.

Dla młodych zawodników udział w tym wydarzeniu jest ważnym elementem procesu szkoleniowego oraz okazją do zdobycia cennych doświadczeń w konfrontacji z drużynami z innych krajów. Rywalizacja z zespołami reprezentującymi różny poziom umiejętności oraz odmienne style i techniki gry jest znakomitym sprawdzianem własnych możliwości i pozwala na rozwój techniczny i taktyczny. Uczestnictwo w turnieju sprzyja też nawiązywaniu nowych znajomości i przyjaźni, rozwija umiejętności interpersonalne i radzenia sobie w różnych sytuacjach. Projekt Lubelskie Team ma na celu integrację najzdolniejszych zawodników z różnych klubów regionu oraz promocję szkolenia piłkarskiego w województwie lubelskim.

POPRIEDNIE TURNIEJE

W 2022 roku reprezentacja Województwa Lubelskiego U16 zajęła 2. miejsce w turnieju „Las Vegas Mayor’s Cup”. W drużynie znaleźli

się młodzi piłkarze Górnika Łęczna, Motoru Lublin i Podlasia Biała Podlaska.

W 2024 roku nasze województwo reprezentowali piłkarze U15. Do Nevady poleciało 18 zawodników z pięciu klubów: Górnik Łęczna, Podlasie Biała Podlaska, Hetman Zamość, Orłęta Spomlek Radzyń Podlaski i BKS Lublin. Nasza reprezentacja zakończyła rozgrywkę na pozycjach 13–16 wśród 74 drużyn. W 2025 roku reprezentacja Województwa Lubelskiego U13, złożona z zawodników z dziewięciu klubów, uplasowała się na miejscach 3–4.

Współorganizatorem turnieju jest miasto Las Vegas oraz Downtown Las Vegas Soccer Club. Wyjazdy młodzieżowej reprezentacji wspiera Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie.

Warto zaznaczyć, że udział naszych piłkarzy w „Las Vegas Mayor’s Cup” został zainicjowany przed kilku laty przez Konsulat Honorowy RP w Las Vegas, współpracujący z Województwem Lubelskim w programie „NLab–Nevada–Lubelskie Acceleration Bridge”, dzięki któremu wielu lubelskich przedsiębiorców odbyło warsztaty i misję handlową do USA.

Konsulat w Las Vegas został wyróżniony honorowym tytułem Specjalnego Ambasadora Województwa Lubelskiego 2022.

LUBELSKIE NA OLIMPIADZIE

Członek Zarządu Województwa Lubelskiego Jarosław Kwasek i przedsiębiorcy z Lubelszczyzny w Mediolanie, fot. archiwum PKOL

XXV Zimowe Igrzyska Olimpijskie Mediolan-Cortina 2026 były trzecimi najbardziej udanymi startami Polaków, którzy wcześniej pod względem medalowym wypadli lepiej w 2010 roku w Vancouver i w 2014 w Soczi. Dla Województwa Lubelskiego, jako samorządowego partnera Polskiego Teamu Olimpijskiego, oznaczały atrakcyjną międzynarodową promocję, łączącą sport z biznesem i prezentacją potencjału kilkudziesięciu firm regionu z sektora MŚP.

– Sport łączy i otwiera drzwi do nowych relacji gospodarczych. Reprezentując Zarząd Województwa Lubelskiego, z dumą pokazujemy potencjał firm z Lubelszczyzny na arenie międzynarodowej. To właśnie tu, w Mediolanie, promocja regionu naturalnie łączy się z biznesem i sportem – podkreślał Jarosław Kwasek, Członek Zarządu Województwa Lubelskiego.

POLACY NA IGRZYSKACH

XXV Zimowe Igrzyska Olimpijskie Mediolan-Cortina były udane dla Polaków, którzy wywalczyli cztery medale (trzy srebrne i jeden brązowy). Więcej, bo po sześć medali, zdobyli na zimowych olimpiadach w 2010 roku w Vancouver (1 złoty, trzy srebrne i dwa brązowe) oraz w 2014 roku w Soczi (cztery złote, jeden srebrny i jeden brązowy). We Włoszech największy sukces osiągnął młody skoczek Kacper Tomasiak, który na skoczniach Predazzo zdobył aż trzy medale olimpijskie. Pierwsze było srebro na skoczni normalnej, później brąz na dużej w konkursie indywidualnym i srebro w duecie z Pawłem Wąskiem.

Do grona medalistów dołączył też łyżwiarz szybki Władimir Semirunnij, zdobywając srebro w biegu na 10 000 metrów. Wśród pozostałych zawodników najlepsze wyniki zanotował Damian Żurek, plasując się na czwartych miejscach w biegach na 500 i 1000 metrów.

Na olimpiadzie we Włoszech Polskę reprezentowało 60 zawodników w 12 dyscyplinach sportowych. Biało-czerwoni zajęli 21 miejsce w klasyfikacji medalowej.

NASZA OLIMPIJKA

Reprezentantką naszego regionu na olimpiadzie była biegaczka narciarska Monika Skinder. Zawodniczka klubu MULKS Tomaszów Lubelski ma w dorobku wiele krajowych i zagranicznych laurów, w tym siedem mistrzostw Polski w sprincie – w latach od 2017 do 2023. Co ciekawe,

pierwszy z tytułów zdobyła już jako piętnastolatka, stając się najmłodszą w historii mistrzynią Polski w biegach narciarskich. Jako młoda zawodniczka triumfowała na arenie międzynarodowej. W 2019 roku zdobyła wicemistrzostwo, a w 2021 mistrzostwo świata junierek w sprincie. W 2022 roku została wicemistrzynią świata młodzieżowców. Monika jest też medalistką Olimpijskiego Festiwalu Młodzieży Europy w Sarajewie w 2019 r. – złotą w sprincie stylem klasycznym oraz brązową w biegu na 7,5 km stylem klasycznym.

Monika Skinder dwukrotnie reprezentowała Polskę i Lubelskie na Zimowych Igrzyskach Olimpijskich – w 2022 w Chinach i w 2026 we Włoszech, startując w sprincie indywidualnym i drużynowym, a także w biegu na 10 km, biegu sztafetowym 4x5 km oraz biegu łączonym na 20 km. W chińskim Zhangjiako najlepsze rezultaty osiągnęła

w sprincie drużynowym (9. miejsce; z Izabelą Marcisz) oraz w biegu sztafetowym 4x5 km (14.; z Izabelą Marcisz, Weroniką Kaletą i Karoliną Kukuczka). Podobne wyniki zanotowała w tym roku we włoskim Tesero: 11. miejsce w sprincie drużynowym (z Izabelą Marcisz) oraz 12. w biegu sztafetowym 4x7,5 km (z Aleksandrą Kołodziej, Izabelą Marcisz i Elizą Rucką-Michalek).

CASA POLONIA

Mobilny Dom Olimpijskiej Reprezentacji Polski to innowacyjny projekt, wzbogacający ideę domów narodowych, jakie są organizowane przez krajowe komitety olimpijskie. Podczas igrzysk we Włoszech był miejscem spotkań dziennikarzy i kibiców z olimpijczykami, a mobilna formuła pozwalała na przemieszczanie się w różne miejsca, gdzie rozgrywane były zawody z udziałem polskich zawodników – do Livigno (7-8 lutego), Mediolanu (10-12 lutego) i Predazzo (14-18 lutego).

Casa Polonia był również miejscem oficjalnych spotkań sportowców i uczestników sztabu reprezentacji z patronami i partnerami, reprezentującymi m.in. Partnera Samorządowego – Województwo Lubelskie. Gościem specjalnym był też Prezydent RP Karol Nawrocki, a w spotkaniu uczestniczyli Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski i attachée olimpijski Czesław Lang (wyróżniony w tym roku honorowym tytułem Specjalnego Ambasadora Województwa Lubelskiego).

W LUBLINIE I TOMASZOWIE

Zanim przedstawiciele naszego województwa pojawili się w miejscach olimpijskich zawodów w Mediolanie, Livigno i Predazzo partnerstwo Lubelskiego z Białą-Czerwonymi zostało zaakcentowane już 6 lutego w Lublinie. W dniu oficjalnego rozpoczęcia XXV Zimowych Igrzysk Olimpijskich na Placu Teatralnym w Lublinie została zorganizowana, we współpracy z TEAM PL – Polski Komitet Olimpijski, strefa kibica, zapraszająca do wspólnego oglądania i przeżywania ceremonii otwarcia olimpiady. Obok dużego telebimu powstała strefa gier i aktywności z konkursami i zabawami dla kibiców. Można było spróbować regionalnych przysmaków w strefie „Lubelskie smakuj życie”, a przy kawie spotkać się z wielkimi olimpijczykami – Wojciechem Fortuną (złotym medalistą ZIO Saporro 1972 w skokach narciarskich) i Janem Szymańskim (brązowym medalistą ZIO w Soczi 2014 w łyżwiarstwie szybkim).

Casa Polonia w dniu zamknięcia olimpiady zawitała do Tomaszowa Lubelskiego, rodzinnego miasta najsłynniejszej olimpijki z naszego regionu – Moniki Skinder. 22 lutego

na terenie OSiR Tomasovia zorganizowana została Strefa Casa Polonia, w której TEAM PL – Polski Komitet Olimpijski i Województwo Lubelskie zaprosiły do wspólnej zabawy i oglądania ceremonii zamknięcia Zimowych Igrzysk Olimpijskich Mediolan-Cortina 2026.

W programie wydarzenia znalazły się m.in.: quiz olimpijski, stoiska regionalne i biznesowe, strefa edukacyjna i animacyjna przygotowana przez Dział Edukacji Olimpijskiej PKOl, a także strefa kulinarna z degustacją regionalnych produktów.

MISJA GOSPODARCZA

– Zimowa Olimpiada to wielkie sportowe emocje i ogromna dawka biało-czerwonej dumy. W Mediolanie, w Casa Polonia, wspólnie kibicujemy reprezentacji Polski razem z lubelskimi przedsiębiorcami biorącymi udział w misji gospodarczej – mówił Jarosław Kwasek, Członek Zarządu Województwa Lubelskiego, podkreślając, że dni igrzysk to dobry czas na rozmowy o współpracy, rozwoju i biznesie. Sport łączy i otwiera drzwi do nowych relacji gospodarczych. Zarząd Województwa Lubelskiego, wykorzystując możliwości jakie dała partnerska współpraca Województwa Lubelskiego z Polskim Komitetem Olimpijskim, zdecydował

o prezentacji potencjału firm z Lubelszczyzny na arenie międzynarodowej, w miejscach towarzyszących olimpijskim zmaganiom w: Livigno, Mediolanie, Predazzo.

W misji gospodarczej do Włoch uczestniczyli przedstawiciele 35 firm sektora MŚP. Prezentacja, w oparciu o możliwości mobilnego Casa Polonia i towarzyszącej jej strefy promocji i relaksu, odbywała się w trzech trzydniowych turach. Przedsiębiorcy z naszego regionu reprezentowali bardzo różne branże wytwórcze i usługowe, m.in.: turystykę medyczną, optykę i optometrię, fizjoterapię, dietetykę, kosmetologię, projektowanie wnętrz i mebli, transport i logistykę, energetykę, informatykę i e-zarządzanie, budownictwo inżynieryjne, produkcję elementów dla przemysłu i przetwórstwo rolno-spożywcze.

Warto zaznaczyć, że północne Włochy – od Mediolanu, Bergamo, Weronii po Padwę i Wenecję to od dawna obszar bardzo żywych kontaktów gospodarczych i handlowych z naszym województwem. Współpraca regionów Lubelskiego i Veneto została nawiązana 25 lat temu, a umowę o partnerstwie podpisano w 2008 roku.

Misja gospodarcza została sfinansowana z środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach projektu „Marketing Gospodarczy Województwa Lubelskiego III”.

W spotkaniu z polskimi reprezentantami w Casa Polonia uczestniczyli: Prezydent RP Karol Nawrocki, Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski i Prezes PKOl Radosław Piesiewicz, fot. archiwum PKOl

SPORTOWCY I TRENERZY ROKU 2025

Prestiżowe wydarzenie, zorganizowane po raz czwarty przez Samorząd Województwa Lubelskiego, było wielkim świętem środowiska sportowego całego regionu. Podczas gali, która odbyła się 9 stycznia 2026 roku, poznaliśmy laureatów konkursu w kategoriach: „Sportowiec Roku”, „Sportowiec Roku z Niepełnosprawnością”, „Drużyna Roku”, „Trener Roku”, „Najlepszy Młodzieżowy Sportowiec”.

Nowością było przyznanie lauru w dodatkowej kategorii „Najlepszy Sportowiec w głosowaniu mieszkańców województwa lubelskiego”. Gospodarzami IV Gali Sportu Województwa Lubelskiego byli: marszałek Jarosław Stawiarski, wicemarszałkowie Piotr Breś i Marek Wojciechowski oraz członek zarządu Jarosław Kwasek. Wśród gości pojawiło się wielu sportowców, w tym olimpijczyków, trenerów, działaczy, przedstawicieli klubów i stowarzyszeń sportowych, a gościem specjalnym był Prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego Radosław

Piesiewicz. Byli też obecni dziennikarze, przedsiębiorcy, samorządowcy. Galę poprowadził znany dziennikarz, satyryk, parodysta Damian Bąbol. Energetyczną oprawę muzyczną, z własnymi aranżacjami przebojów z lat 80. i 90. XX w., zapewnił Zespół AMS w składzie: Ewa Pac (wokół), Maciej Dudzik (gitara elektryczna), Kacper Różański (gitara basowa), Adrian Konior (klawisze), Adam Krubnik (perkusja). – Coroczne spotkanie podczas Gali Sportu Województwa Lubelskiego jest wyjątkowym momentem dumy dla mnie jako

marszałka, ale przede wszystkim mieszkańca Lubelszczyzny. Każdy kolejny rok przynosi nowe sukcesy naszych zawodników oraz klubów z regionu, a jednocześnie pokazuje efekty, jakie daje konsekwentne stawianie na rozwój sportowy, co nieustannie jako Zarząd Województwa czynimy. Serdecznie gratuluję nominowanym, laureatom i wszystkim, którzy przyczynili się do tych sukcesów. Wspólnie w ogromnym stopniu przyczyniacie się Państwo do promowania marki województwa lubelskiego na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej – powiedział Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

KONKURS

Celem konkursu było wyłonienie laureatów w pięciu kategoriach: „Sportowiec Roku”, „Sportowiec Roku z Niepełnosprawnością”, „Drużyna Roku”, „Trener Roku”, „Najlepszy Młodzieżowy Sportowiec”. Zgłoszenia kandydatur dokonywane były przez okręgowe związki sportowe oraz kluby i stowarzyszenia sportowe mające siedzibę na terenie województwa lubelskiego. Wyboru laureatów dokonała Kapituła pod przewodnictwem Marszałka Województwa Lubelskiego, złożona z przedstawicieli najważniejszych mediów regionu oraz organizacji sportowych, w tym sportowców niepełnosprawnych. Po raz pierwszy wybrano „Najlepszego Sportowca w głosowaniu mieszkańców województwa lubelskiego”. Głosowanie odbyło się w grudniu 2025 roku poprzez formularz online.

Marszałek Jarosław Stawiarski wręczył szkoleniowcom i działaczom Medale Pamiątkowe Województwa Lubelskiego, fot. Michał Lenart

LAUREACI

Sportowiec Roku: Aleksandra Mirosław (wspinaczka sportowa, KW Kottłownia Lublin); Miejsce II – Julia Szeremeta (boks, KS PACO Lublin); Miejsce III – Bartosz Zmarzlik (żużel, Orlen Oil Motor Lublin); Miejsce IV – Wilfredo Leon Venero (siatkówka, Bogdanka LUK Lublin); Miejsce V – Marcin Komenda (siatkówka, Bogdanka LUK Lublin); Miejsce VI – Mateusz Rudyk (kolarstwo, Wibatech Lubelskie Perła Polski); Miejsce VII – Adela Piskorska (pływanie, AZS UMCS Lublin); Miejsce VIII – Paulina Wdowiak (piłka ręczna, PGE MKS El-Volt Lublin); Miejsce IX – Alicja Wrona-Kutrzepa (biegi sztafetowe, AZS UMCS Lublin); Miejsce X – Weronika Zielińska (podnoszenie ciężarów, AZS AWF Biała Podlaska).

Sportowiec Roku z Niepełnosprawnością: Karolina Pęk (tenis stołowy, ATS Akanza AZS UMCS Lublin).

Trener Roku: Massimo Botti (siatkówka, Bogdanka LUK Lublin).

Drużyna Roku: Bogdanka LUK Lublin.

Najlepszy Sportowiec Młodzieżowy: Michał Szubarczyk (snooker).

Najlepszy Sportowiec w głosowaniu mieszkańców województwa lubelskiego: Marcin Komenda (siatkówka, Bogdanka LUK Lublin).

Kapituła przyznała też nagrody specjalne zasłużonym szkoleniowcom i działaczom sportowym z Lubelszczyzny. Medale Pamiętkowe Województwa Lubelskiego otrzymali: Andrzej Frączkowski, Bronisław Waligóra, Ryszard Kister, Ryszard Murat i Wojciech Kamiński.

Warto dodać, że kilkoro sportowców z naszego województwa znalazło się również w tym roku wśród laureatów 91. Plebiscytu na Najlepszych Sportowców Polski, zorganizowanego przez „Przegląd Sportowy” i TVP. Na trzecim miejscu uplasował się Wilfredo Leon, na czwartym – Bartosz Zmarzlik, na dziewiątym – Aleksandra Mirosław, a na 15 – Julia Szeremeta.

OLA TRYUMFATORKA

Najbardziej utytułowaną w dotychczasowych czterech edycjach konkursu „Sportowiec Roku Województwa Lubelskiego” jest Aleksandra Mirosław. Zawodniczka Klubu Wspinaczkowego Kottłownia Lublin, mistrzyni olimpijska i tryumfatorka w Mistrzostwach Polski, Europy i Pucharze Świata, zwyciężyła w tym plebiscycie już trzykrotnie – w latach 2022, 2024 i 2025, a w roku 2023 była druga, ustępując miejsca na podium Bartoszu Zmarzlikowi. Aleksandra Mirosław została też uhonorowana tytułem Ambasadora Województwa Lubelskiego 2024.

„WESELYKY” ŚPEWAJĄ KOLĘDY

8 stycznia 2026 roku ukraiński dziecięcy zespół wokalny-chórny „Weselyky” odwiedził z koncertem kolęd ukraińskich i polskich Marszałka i Zarząd Województwa Lubelskiego. Małym artystom towarzyszył Konsul Ukrainy w Lublinie Olek Kuc. Wydarzenie, zorganizowane w czasie tradycyjnego kolędowania w okresie bożonarodzeniowym, trwającym do święta Ofiarowania Pańskiego 2 lutego, było wyrazem wdzięczności za pomoc, jaką Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego okazuje narodowi ukraińskiemu w ciężkich latach wojny i migracji. Dziecięcy zespół „Weselyky” działa w Lublinie z inicjatywy Haliny Nawrockiej, będącej kierownikiem grupy młodych artystów, którzy przybyli do Lublina po wybuchu wojny na Ukrainie. U nas znaleźli bezpieczne schronienie oraz warunki dla rozwijania talentu. Zespół jest chętnie zapraszany do udziału w wydarzeniach kulturalnych w mieście i regionie.

MISTRZOSTWA EUROPY KSIĘŻY W FUTSALU

13 lutego 2026 roku w Lublinie zakończyły się XVIII Mistrzostwa Europy Księży w Piłce Halowej. Reprezentacja Polski wygrała z Chorwacją 2:0 w finale, zdobywając już dziesiąty tytuł mistrzowski w tych zawodach, organizowanych od 2005 roku.

W tegorocznym turnieju, rozgrywanym w kilku halach sportowych Lublina w dniach od 9 do 13 lutego, uczestniczyło 255 księży z 18 państw Europy: Albanii, Austrii, Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Czech, Kazachstanu, Kosowa, Malty, Polski, Portugalii, Rumunii, Serbii, Słowacji, Słowenii,

Ukrainy, Węgier i Włoch. Reprezentacja Polski wygrała wszystkie mecze fazy grupowej z Austrią, Kosowem, Ukrainą oraz Bośnią i Hercegowiną, w ćwierćfinale pokonała Białoruś 3:0, a w półfinale Portugalię 2:1. Ta znalazła się na trzecim miejscu podium, pokonując Bośnię i Hercegowinę. Gospodarzem była Archidiecezja Lubelska, a jednym z partnerów Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.

KONCERT NIEZŁOMNYM

2 marca w Sali Operowej Centrum Spotkania Kultur w Lublinie odbył się wyjątkowy „Koncert Niezłomnym”, zorganizowany w ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Poruszającą opowieść o losach żołnierzy antykomunistycznego podziemia tworzyły pieśni powstańcze i partyzanckie wzbogacone archiwalnymi wizualizacjami. Na scenie wystąpili: Orkiestra The New Vibes pod dyr. Sebastiana Wypycha, Zespół Wokalny CAST 8 pod dyr. Szymona Piotra Nowaka, Chór BERYLIO z ZS nr 13 w Lublinie pod dyr. Anny Wąsak (zespołami dyrygował Piotr Preidl) oraz soliści: Grzegorz Wilk, Kinga Wołoszyn, Łukasz Mielko, Jan Obroślak, Mateusz Obroślak, Alicja Karpiuk, Laura Fabisiak, Zbigniew „Basti” Woźniak, Łukasz „Zet” Pytka i Norbert „Smoła” Smoliński. Ostatni z wykonawców został wyróżniony „Lubelskim Laurem Dziedzictwa Kulturowego”. Wyróżnienie wręczył Członek Zarządu Województwa Lubelskiego Marcin Szwczak.

PALMY I PISANKI

28 marca w Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie miał miejsce finał VII Wojewódzkiego Konkursu na Palmę i Pisanek Wielkanocną. Na konkurs napłynęły 152 prace, a jury przyznało nagrody i wyróżnienia w czterech kategoriach. Pisanek tradycyjna: dzieci i młodzież – Julia Litwiniec z Piszczaca, Piotr

Prószyński z Kraśnika, Mateusz Budzyński z Sernik; dorośli – Michał Kowalik, Inga Kowalik z Lublina, Kamil Wolanin z Biłgoraja. Pisanek współczesna: dzieci i młodzież – Jagoda i Kaja Danił, Izabela Janczak z Sernik; dorośli – Barbara Jędrasik z Borzechowa, Teresa Jaroć z Wisznicy, Dorota Szpyra z Kraśnobrodu. Palma tradycyjna: dzieci i młodzież – Lidia Łagoda z Izbicy, Anna i Julia Kowalik z Głuska; dorośli – Wiktoria Moskal z Bychawy, Koło Gospodyń Wiejskich „Swojaki” z Izbicy, Barbara Garbal z Izbicy. Palma współczesna: dzieci i młodzież – Ernest Galant z Biłgoraja, Mariola Borys z Puchaczowa, Mateusz Furman z Fajstawic; dorośli – Ewelina Sosnowska z Borzechowa, Lilla Stachura i Wioleta Musiał z Mełgwi, Katarzyna Stachańska z Ludwina.

Laureatami wyróżnień zostali: Tomasz Krajewski i Roman Prószyński – za pisanek tradycyjną w technice batikowej; Marlena Charecka, Kinga Matyjaszczyk, Ilona Wargocka i Danuta Perestaj – za pisanek tradycyjną w technice rytowniczej; Anna Wałach – za palmę tradycyjną; Robert Bojarski – za palmę współczesną.

Nagrodę specjalną Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego otrzymało KGW w Rzeczycy Ziemiańskiej.

BĘDZIE

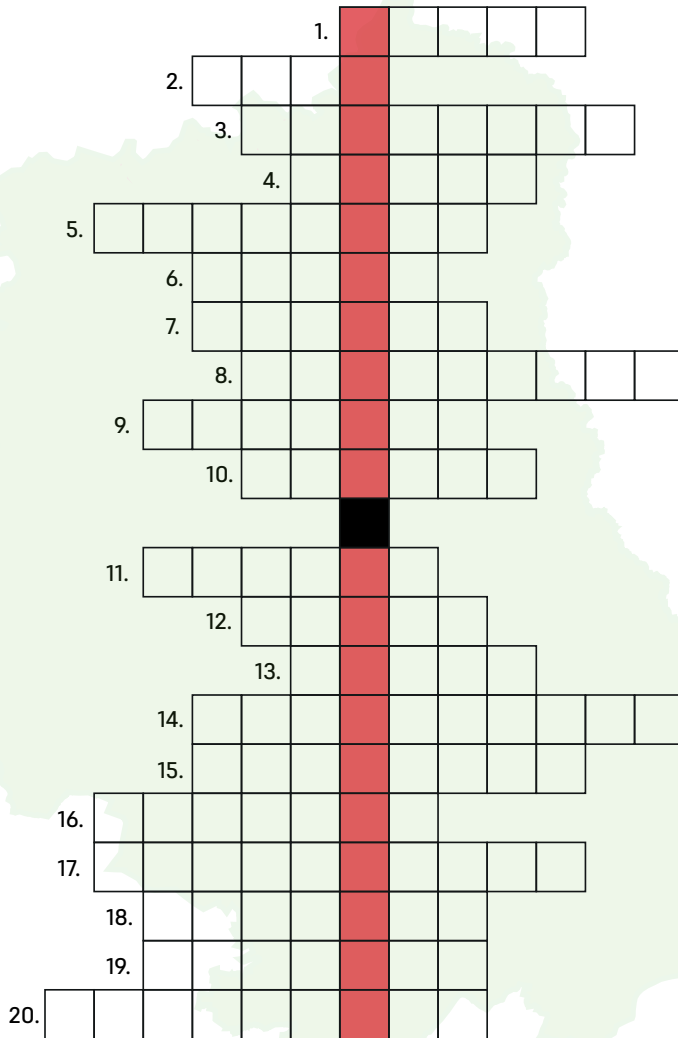
DZIEŃ DZIECKA W SKANSENIE

31 maja w Muzeum Wsi Lubelskiej odbędzie się kolejna edycja Lubelskiego Dnia Dziecka – święta relaksu, zabawy i edukacji. W pięknych plenerach skansenu będą czekały liczne atrakcje: warsztaty plastyczne i rękodzielnicze, animacje i zabawy ruchowe, występy artystyczne. W programie znajdują się również ulubione przez najmłodszych przejażdżki bryczką i spacer po ciekawych muzealnych zakątkach.

Na Lubelski Dzień Dziecka w skansenie zapraszają: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Centrum Spotkania Kultur, Politechnika Lubelska i Muzeum Wsi Lubelskiej.

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ O WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM !

Wśród osób, które nadeślą prawidłowe rozwiązanie krzyżówki (hasło), wylosujemy 3 zestawy gadżetów promocyjnych naszego regionu.

Prawidłowe rozwiązanie krzyżówki z numeru 4 (26) 2025: **ZIMA W LUBELSKIM**
Laureaci : pani **Natalia** z Lublina, pani **Iwona** z Warszawy, pan **Zbigniew** z Rejowca

Serdecznie gratulujemy! Zestawy promocyjne wyślemy pocztą.

Odpowiedzi prosimy nadsyłać do **01.06.2026 r.** na adres mailowy:

magazyn@lubelskie.pl,

lub adres pocztowy:

Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego,
Departament Promocji, Sportu i Turystyki,
ul. Artura Grottgera 4, 20-029 Lublin
z dopiskiem: *Magazyn „Lubelskie.pl”*

W korespondencji prosimy o nadesłanie adresu zwrotnego.

1. Mikołaj ... – pierwszy prymas Polski, właściciel Gorzkowa i fundator kościoła parafialnego w tej wsi.
2. Poleska wieś znana ze Skansenu Kultury Materialnej Chełmszczyzny i Podlasia.
3. Miasto założone przez Mikołaja Reja, w przeszłości ośrodek kalwiński, a w XX wieku ośrodek cukrownictwa.
4. Lokalna nazwa lessowych wąwozów, z których słyną Kraszczady.
5. Wieś na Pobużu znana z najstarszej w regionie drewnianej cerkwi greckokatolickiej.
6. Najbarwniejszy ptak Polski, zamieszkujący nory w piaszczystych skarpach m.in. w Skierbieszowskim Parku Krajobrazowym.
7. Miasto nad Wieprzem lokowane w 1750 r., niegdyś najmniejsze w Rzeczypospolitej, zamieszkałe przez Żydów i będące ważnym ośrodkiem chasydyzmu.
8. Największe jezioro Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego.
9. Wypiek z kaszą gryczaną, będący jedną z najbardziej rozpoznawalnych potraw regionu, zwany też pirogiem, pierogiem lub kaszakiem.
10. Popularna kajakowa rzeka regionu, w całości swego biegu (od źródeł do ujścia) przepływająca przez województwo lubelskie.
11. Letniskowa wieś koło Krasnegostawu ze Stadniną Koni Arabskich.
12. Najwyższy ptak Polski, symbol Poleskiego Parku Narodowego.
13. Najsłynniejsza polska opera autorstwa Stanisława Moniuszki, wystawiana od jesieni 2025 r. na scenie Opery Lubelskiej.
14. Popularne letnisko na Roztoczu i drugie w regionie uzdrowisko, położone pośród bukowo-jodłowych lasów, nad zalewem na Wieprzu.
15. Gatunek sowy występującej najliczniej w lasach i parkach Lubelszczyzny.
16. Legendarny duch ..., którego można czasem spotkać w Chełmskich Podziemiach Kredowych.
17. Miejscowość na Roztoczu Zachodnim ze znanym sanktuarium św. Antoniego.
18. Ścieżka przyrodnicza na kładkach i pomostach nad Bagnem Bubnów w Poleskim Parku Narodowym.
19. Miasto o ponad sześćsetletniej historii, centrum jednego z powiatów historycznego województwa lubelskiego oraz siedziba szlacheckich sejmików i sądów ziemskich.
20. Największy lewobrzeżny dopływ Wieprza – przepływa przez Lublin.

L
lubelskie
Smakuj życie!

OTWARCIE SEZONU TURYSTYCZNEGO BIŁGORAJ GO LUBELSKIE FLOW

16-17
MAJA'26

BIŁGORAJ
ZALEW BOJARY

WSTĘP WOLNY

START
GODZ. 19:00

16.05

START
GODZ. 06:00

17.05

PROGRAM:

LUBELSKA NOC Z PIOSENKĄ TURYSTYCZNĄ PRZY OGNISKU

TURYSTYCZNA STREFA WYSTAWCÓW • ZAWODY WĘDKARSKIE • JOGA NAD ZALEWEM
RAJD ROWEROWY • TURNIEJ SIATKÓWKI PLAŻOWEJ
CROSS PRZESZKODOWY • STREFA STREET WORKOUT
STREFA SIŁOWA • MARSZOBIEG OPEN • WYŚCIGI KAJAKOWE
STREFA ZABAW DLA DZIECI • KONKURSY Z NAGRODAMI

KONCERTY:

DŹEM • SKOLIM • WONERS

ORGANIZATORZY:

LUBELSKA REGIONALNA
ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

